

CONCETTA LA MAZZA

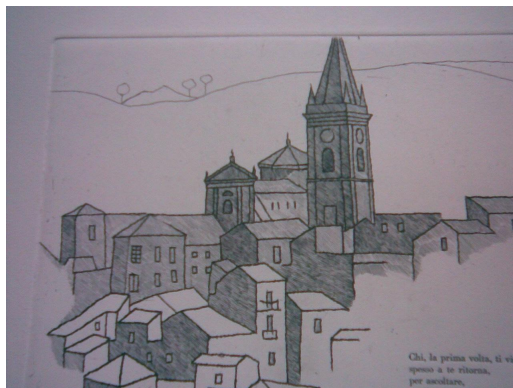
Za modrou oblohou



Životopis

Concetta La Mazza sa narodila v Novara di Sicilia v roku 1936 ako najstaršia dcéra Domenica La Mazzu a Teresy Correnti. V roku 1950, po strastiplnom období "zverenia sa" tete z matkinej strany, sa pripojila k rodi om v Domodossole, kde spolu so svojim manželom Giuseppem dodnes býva. Má tri deti: Armanda, Luciana a Daniela. Nedávno sa mu do mysle vkradla obrovská túžba zaspomína si na detstvo v Novare a tu je zrod tohto intímneho osobného denníka, ale plného anekdot a odkazov na prostredie tej doby: mesto, vidiek, udí, zvyky, tradície tohto územia v temných rokoch druhej svetovej vojny.

Prvotná energia písania



Malá Concetta je zverená svojim strýkom a nechceme ju prinútiť žiť v Castrangii v chatrích aleko od mesta a jej spolovníkov. Cestuje tak po svojej osobnej Via Crucis v samote počas ťažkých rokov vojny medzi hladom, neznalosťou doby, poverami a zlým zaobchádzaním. Po vojne nevyhnutná emigrácia a prirodzene ťažký začiatok na severe.

To všetko je vyrozprávané o životoch malého dieťaťa, ktoré sa v pamäti vracia k fázam svojho rastu a ktoré nám s prekvapivou sviežosťou a jemnosťou nielen ironicky vracia potešenie z útlaku - napokon - emblematického príbehu našej rodinnej komunity, dokáže nás hlboko posunúť a to patrí každému z nás.

V tomto krátkom románe Concetty La Mazzovej písanie rozvracia každé pravidlo a vracia sa k jeho pôvodu, bez akéhokoľvek formálneho schematizmu, poháňané tajomnou vnútornou vitalitou, stáva sa rozbúrenou riekou, ktorá všetko zaplavuje, je prívalem dažďom duše.

Postavy strýkov, Antonia a Michele, sú nezabudnuteľné, rovnako ako obraz Novary zostáva taký veľkorysý, zahŕňajúci a sladký, ako je drsný a tvrdý.

Napokon, ťažký prechod do dospelosti, keď sa stane to nenapraviteľné, ale malá Concetta sa vďaka svojej odvahe a neochvejnej nádeji v budúcnosť, vďaka svojim otcom, ktoré dokázali pozrieť ... až do neba, nepoddá tragickému osudu Modrá!

NINO BELVEDERE



"Za alo sa pre m a utrpenie. Bol asi horúci de , za alo sa leto 1938, mal som dva roky a prišla po m a teta. Do látkového vrecka si dala blúzku a dva páry nohavi iek, potom nevedela o všetkom, o som opustil svoj dom. Bol som taký malý, že som si nevedel uvedomi , že v ten de sa za ne moja Via Crucis.

Za modrou oblohou

Kapitola prvá - Dom otcov



Teraz je to stará neobývaná zrúcanina, udusená pavu inami a ohlodaná mo ami, ale kedysi dávno v Novare, meste ležiacom pod majestátnou pevnos ou v pohorí Messina, v uli ke v okrese Engia stál ne aleko domu fontána. Vstupné dvere sa otvárali na vnútorné schodisko, ktoré viedlo na prvé poschodie, kde bola malá miestnos s drevenou doskou: bola to spál a. Vyšli ste hore a tam bola kuchy a, ak sa to tak dá nazva . V jednom rohu bola kamenná doska, na ktorej sa zapa oval ohe , a železná trojnožka, ktorá slúžila na podopretie hrnca s cestovinami. Oproti, na ierno iernej stene visiaca drevená lopata, dve sitá, jedno malé a jedno ve ké, pec na pe enie chleba, na jednej strane

polozhnitá truhlica, stôl, dve "furrizzi" a nejaká rozviklaná stoli ka. Nakoniec tam bola izba s malým balkónom s výh adom do uli ky, kde bola len jedna poste . Tá diera bola krá ovstvom, kde žil jeho starý otec, ovdovený v roku 1934. Pod schodmi vznikla kamenná latrína s dreveným vekom. Ke že tu nie je žiadna kanalizácia, tá musela slúži na zmiernenie zápachu, ktorý sa šíril. V dome prirodzene chýbala voda a elektrina, vymoženosti, ktoré v tých asoch nemali ani baróni. Ved a bola drevená brána, ktorá viedla do trámu, kde sliepky sedeli na dreve.

V tomto kúte, mimo tohto sveta, žila moja mama, kraj írka, spolu s mojím starým otcom, dvoma bratmi a sestrou, všetci starší ako ona, boli vydaté a tiež bývali v Novare. Moja mama bola blondínka, chudá, ve mi krehkej postavy, mala ve mi jemné rty a na jej tvári, bielej ako mlieko, boli najvýraznejšie dve ve ké modré o i, takmer vždy vystrašené a smutné. Možno práve náhla smr jej matky, ke mala dvadsa štyri rokov, bola prí inou jej fyzickej a morálnej slabosti.

Pár rokov po smrti mojej starej mamy spoznala moja mama v aka zásahu jednej zo svojich krstných mám svojho o arujúceho princa. Môj otec patrila do š achtickej rodiny z Badiavecchie, ktorá prevádzkovala kr mu s trafikou a potravinami. Bola to rodina ažko pracujúcich a môj otec bol muž, pod a všetkého ve mi pekný, vysoký, tmavý, sebavedomý a podnikavý. Býval v dedinke aleko od mesta: pešo, dobrým tempom, prišiel za pol hodiny. Jeho otec ahal drevené uhlie. Matka bola dynamická žena, ráno išla s mulicou do Novary nakúpi veci, ktoré dodávala do obchodu: tabak, so a požívatinu. Vždy sa elegantne obliekal s ve kým iernym šálom okolo krku, kupoval si aj noviny, aby zákazníkov informoval. Bol to jediný obchod v osade a pohoda v tom dome, hoci bolo osem úst, na kUmenie, nechýbala.

Neskoro ve er ostentatívne pomáhal svojim už opitým patrónom - a svojej pe aženke - riedením vína farebnou sódou. Ke že deti nie vždy dedia prácu svojich rodi ov, môj otec sa vyu il ševcovskému remeslu. Po zásnubách, ktoré trvali nieko ko mesiacov, si môj otec a mama, raz manželia, išli urobi hniezdo ko lásky do domu pri fontáne v štvrti Engia. Presne o devä mesiacov neskôr som prišiel na tento svet a pod a posvätného južanského zvyku som dostal meno po starej mame z otcovej strany Concetta. Napriek útlemu veku som mala tmavú a vráskavú pokožku, stále som plakala. Dedko, ke že sme nemali kolísku, bol nútený ma celý de hojda na rukách, v noci som spala vo ve kej posteli s ockom a mamou. Pod a všetkého som bol ve mi škaredý a neznesite ný. O nieko ko mesiacov neskôr, ke že práce bolo v krajine málo, sa môj otec rozhodol ís pracova na Sardíniu. Ke odišiel na druhý ostrov, nechal svoju matku s pla úcim die a om a alším tvorom kopajúcim do jej lona.

Ke som mal dvadsa mesiacov, narodila sa mi sestra Rosa. Meno bolo od starej mamy z matkinej strany. Na rozdiel od Concetty bola Rosa - opä pod a mamy - krásna, mala bielo-ružovú ple , hnedé vlasy, ktoré rámovali harmonickú tvár skrášlenú dvoma krásnymi modrými o ami: kvet, ako sa volá! Až tak, že ke moja mama išla s Rosou v náru í po vodu k fontáne, kamarátky sa jej pýtali, ako je možné splodi dve úplne odlišné dcéry. - Chista cà, Rusina, sì ch'ievi billicchia, ma l'otra... - Táto, Rosina, áno, je krásna, ale tá druhá... povedali kamaráti s grimasou. V tejto situácii som bol na alej nepokojný, akoby som cítil predtuchu mojej skúšky, ktorú som, v aka Bohu, vydržal, aj ke nie rezignovane.

Aby som vám porozprával zvyšok príbehu, najprv vám musím predstavi moju tetu Antoniu, skrátka zì 'Ntuoia. Bola to staršia

sestra mojej mamy, medzi nimi bol sedemnáš ro ný rozdiel. Bola to nízka, bacu atá žena, ktorej špinavé vlasy padali do o í. Jeho zanedbaná tvár vyzerala staršie, než v skuto nosti bol, a v jeho prázdnom poh ade bolo len to ko poníženia. Ako dvadsa ro ná, v tom ase ešte vhodný na manželstvo, sa vydala za svojho bratranca, ktorý sa práve vrátil z práce v tuneli Sempione, ovdovel a mal trojro ného syna. Tento muž, môj strýko Michele, zì Micheri, bol nízky muž a vyzeral ako plebejská kópia krá a Vittoria Emanuela III, býval v dome, ktorý vlastnil v ulici mesta, ktorá bola ve mi charakteristická pre schody široké takmer dva metre.. Bol to krásny dom. Na prízemí bola stolárska diel a s ve kým centrálnym pultom so zverákom, dvoma nástennými skri ami, v ktorých mal rašple, dláta, dláta, dláta a závitovky, sústruh na zaob ovanie nôh stolov, ktoré postavil, a na brúsenie hoblíkov a epele, piecka na drevo s kastróliou na skvapalnenie lepidla, všade nahromadené dosky, pár píliek pripevnených na stene, nejaké talizmany ako podkovy, kozie rohy a korytna ie kože, skrátka jedno z miest, ktoré do teraz patria len do sveta spomienok.

Drevené schodisko viedlo na poschodie, kde boli dve priestranné izby s keramickou dlažbou, na tie asy luxusom, príborníkom vyrobeným od strýka, pohovkou, stolíkom a stoli kami vypletenými rafiou, akýmsi zeleninovým povrazom. Z balkóna s výh adom na ulicu v polovici augusta, ke sprievod Nanebovzatia vyšiel smerom k opátstvu, bolo možné dotknú sa rukou korunovanej hlavy Madony. Na druhej strane, z druhého poschodia bolo vidie Rocca Salvatesta a oproti, cez štrbinu medzi domami, ste mohli obdivova nádhernú krajinu hôr, ktoré sa postupne rozprestierali za modrú oblohu, až ste sa dostali k moru, kde najmä v chladných jarných d och, ke nebola žiadna hmla, ste mohli vidie Vulcano na okraji horizontu a potom Lipari,

Stromboli a všetky ostatné ostrovy: prírodná podívaná, trblietavá viacfarebná pohľadnica.

alšie schodisko stúpalo na poschodie, kde bola kuchyňa a spálňa, prvé bolo ve mi priestranné a vybavené pecou na drevo na chlieb a liatinovou pieckou na varenie. Bol to nepochybne krásny dom, odhliadnuc od nepohodlia kuchyne bez drezu s odtokom na dôležitejšie domáce práce. V tých časoch boli niektoré vymoženosti ešte nemysliteľné. V skutočnosti bola voda odoberaná z verejnej fontány v zinkovej štvrtine a potom vynesená na druhé poschodie, kde bola naliata do veľkej terakotovej nádrže na umývanie riadu. Keďže z umývadla nebol odtok, voda z umývadla bola privedená späť na prízemie a splachovaná do záchoda. Pre ženu to bola ve mi únavná práca. Služobný a ponižujúci stav, na hranici ľudskej únosnosti, vyvrcholil v ňase veľkej tety Antónia z úcty k manželovi musela jesť z toho istého taniera, z ktorého jedol predtým on, a krstný syn možno zopakoval. To isté, ale nemám na to istú spomienku.

Strýko Michele bol zachmúrený a mrzutý muž, rovnako robotník ako hlupák, namiesto srdca mal pieskovcovú paličku. V jeho očiach som nikdy nevidel záblesk nežnosti alebo súcitu voči ostatným. Doma segregovala tetu, aby sa starala o syna, musela pripravovať jedlo, byť jeho slúžkou a vždy povedať áno, áno, áno. Nemohol sa ani pozrieť na balkón, inak by boli problémy, pretože takmer každý večer po práci chodil s kamarátmi piť do krmy.

Domov sa vracal potácajúci sa, celý od potu a so smradlavým dychom, ktorý sa nedal zdržať. Namiesto toho na neho moja teta pri olejovom svetle ťakala do neskorej noci bez toho, aby jedla. Keď sa malý kráľ vrátil - aspoň nemal silu ani vyjsť po schodoch - vyčerpaný, opustil sa na zaprášenom pracovnom stole a ostal tam celú noc vytriezvieť. Napriek všetkému ho teta Antonia

prikryla kabátom a s láskou si k nemu sadla, aby ho do rána strážila. Tak plynuli roky a výmenou za takú oddanos nemohla ís ani navštívi svojich príbuzných, aby sa vyhla scénam. On, žiarlivý, malicherný a panova ný, šiel jej kúpi látacie nite, hrebene, sponky do vlasov a iné veci, aby jej zabránil odís z domu. Ke boli pozvaní na svadobný obrad, strýko Michele sa do poslednej chvíle nevrátil domov a teta Antonia nemohla ís sama, kým sa príbuzným nepodarilo vypátra jej manžela. Tu a tam sa im ho podarilo presved i , inokedy prišiel v as, ale potom, uprostred ve ierka, zmizol a teta Antonia sa sklamaná a nespokojná vrátila domov celá mogia mogia. Postupom asu sa v nej nahromadila horkos a smútok, nemohla sa pred nikým vybi , pretože bola izolovaná, bola koris ou strašných bolestí hlavy a zubov, ktoré ju mu ili celé týždne.

Jedného d a sused, taký dobrý a zbožný, zavola zio Michele a vy ítal mu všetko zlé zaobchádzanie, ktorým trpel jeho manželku: - Mal by si sa hanbi - kri ala na ho - aby taká žena trpela... Antonia potrebuje nadýchni sa, nemusíš ju segregova doma, mala by ís von, ís na omšu, ís k príbuzným, ako to robia všetci kres ania. Predovšetkým sa potrebuje prejs , len tak prejde bolenie hlavy...- sused si dal krátku prestávku, potom pokračoval: - necelú hodinu odtia to, krá ajúc po mulicovej dráhe, máme nejaké pozemok a malý dom ek ve mi skromný s kuchy ou pod strechou a alšou mierne vlhkou miestnos ou, ktorú možno v lete využi ako spál u. V tejto krajine sú rastliny lieskových orieškov, fíg, mandarínok, mišpule, hrozna, zizzole, jabloní, hrušiek, olív, skrátka všetko dobré.

Ako viete, po bratovej smrti sa musím stara o tetu a nemôžem sa už stara o vidiek, tak ma napadlo ho preda . Pre o si to nekúpíte? Takže vaša žena by sa mohla nadýcha erstvého vzduchu... Strýko Michele spo iatku váhal, ale potom ju išiel

navštívi a dokonca sa presvedčil, aby si ho kúpil. V krátkom čase bola uzavretá zmluva a majetok sa stal jeho. A tak imitátor Vittoria Emanuela III, rýchlejší a zradnejší, navrhol tete Antonii: - naučte sa zbierať figy a sušiť ich. Keď si budete musieť vypráňať oblečenie, zídete dolu k rieke a vodu, ktorú potrebujete na pitie a varenie získate vykopaním diery v piesku, aby ste ju vyistili. Mohli by sme ísť do dôchodku žiť na vidieku: Budem pracovať ako tesár pre rodiny, ktoré žijú v neľahkých dedinkách San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia a Piano Vigna. V zime to bude nepríjemné, keď sa rieka naplní vodou, ale túto prekážku prekonám. Na druhej strane si budete môcť užiť vidiek. Teta Antonia so sklopeným pohľadom ešte raz urobila, čo jej prikázali: - Cuomu tu voi, eu fazzu - Ako chceš, urobím to, odpovedala poslušne chudá dievka.

Kapitola druhá - Mimo tohto sveta



Za iatkom jari roku 1936 sa chudobná žena a strýko Micheri pres ahovali do Castrangie na vidiek, blízko koryta potoka. V rôznych dedinkách Badiavecchia, San Basilio a Vallancazza sa šírila správa, že v každom prípade bol k dispozícii a udia ho volali na prácu. V tých asoch bol zvyk, aj keď sa to dnes môže zdať zvláštne, že keď potrebovali stôl, okno, dvere alebo skriňu, zavolali stolára a pohostili ho vo svojom dome: improvizovali pracovný stôl a poskytli potrebné drevo. Strýko Michele priniesol nástroje a zostal na mieste až do dokončenia práce.

Zavolali ho, aby vyrúbal strom a nechali ho pár rokov schnúť. Kmeň stromu bol potom pripevnený na stenu. Tesár držal pílu zhora a pomocník dole: "Serra serra mastro dascio che dumŁ fagimmo a cascia" (Videl ve kým majster, že zajtra vyrobíme truhlu).

Kmeň stromu bol namontovaný na stene. Obrovskou pílu získali stoly a z nich postavili okná, postele, skrine. Aby túto prácu vykonal, vstal o 4 a vyrazil s taškou a žehli kami. Keď prišiel domov, zákazníci ho ponúkali prstvy nadojeným mliekom s cibulou a bochníkom chleba. Na poludnie tanier cestovín a kúsok syra. Za súmraku prestal pracovať a pred zútovaním v

nede u v Novare mu ako prvú zálohu dali domáci chlieb.

Prešlo nieko ko rokov a jeho syn Turillu vyrástol a z prvej ruky pochopil, že za ni na svete nemieni strávi zvyšok života izolovaný na vidieku. Vyu il sa otcovmu remeslu, no chcel sa špecializova a sta sa stolárom. Podarilo sa mu presved i otca, aby ho poslal do mesta, kde bola možnos vyu i sa tomuto umeniu. Pres ahoval sa do Catanie a po dvoch rokoch u ovskej prípravy sa stal ve mi dobrým, cítil sa pripravený vykonáva túto prácu a ke že mal teraz devätnás rokov, myslel si, že nastal as, aby si založil vlastnú rodinu. Roky poznal pastierovu dcéru a rozhodol sa oženi , ale bolo to proti vôli Zi Micheriho, ktorý by chcel, aby sa jeho syn oženil so ženou z jeho kasty. V tých asoch to bolo neuverite né, ale bolo to takto: pre remeselníka, aby sa oženil s dcérou pastiera, bolo ve kou hanbou. Zrazu medzi otcom a synom vznikol ve ký konflikt, ktorý prinútil Turillu definitívne sa odpúta od svojho otca a nevlastnej matky. S novou rodinou opustil krajinu a pres ahoval sa do Coma, kde svojou prácou zarobil ve a bohatstva.

Strýkovia nemali deti, a tak po odchode Turillu zostali navždy sami. Najviac trpela touto izoláciou teta Antonia, ktorá sa celý de rozprávala s vtákmi, muchami a komármi, ktoré bzu ali okolo nej. V tej jaskyni na vidieku sa nemal možnos s nikým porozpráva . Len pri príležitosti významných sviatkov ako Vianoce, Ve ká noc i sviatok Madony Assunta v polovici augusta mal možnos ís do dediny za mamou. Pri jednej z týchto návštev, ke sa dlho s ažovala na svoj stav, navrhla svojej sestre: - Milá Tereza, všimla som si, že s dvoma diev atkami máš prive a starostí, zver Concettu mne, aby si mohla slobodnejšie. venuj sa malej. Vezmem ju na vidiek, kde je krajší vzduch a urobí jej dobre - Moja matka bola spo iatku neistá, ale potom, ako vždy, vzh adom na jej ahko podmienenú povahu, po naliehavom

naliehaní svojej sestry súhlasila.

Pre m a za alo utrpenie. Bol asi horúci de , za alo sa leto 1938, mal som dva roky a prišla po m a teta. Do látkového vrecka dala blúzku, dva páry nohavi iek a nevedela o všetkom, o som opustil z domu. Bol som taký malý, že som si nevedel uvedomi , že v ten de sa za ne moja Via Crucis. Krá ali sme po mulicovej dráhe, až kým sme po polhodine alebo možno aj viac nedorazili na toto osamelé miesto s nie ve mi upokojujúcim názvom Castrangia (Cassandra!), akoby sme chceli zvestova neš astie, skrátka už názov bol celý program, ba dokonca keby som si to vtedy nevedel uvedomi . Manžel ma spo iatku vítal, teta mi ob as kúpila nejakú sladkos , aby si získala moje sympatie a ke ma sprevádzala do Novary za mamou, vždy trvala na tom, že nemusím ís domov, ale je lepšie vyrasta s ou. bola sama a že bude mojou matkou. Nemohla som robi ni iné, len poslúcha .

Medzitým sa môj otec vrátil zo Sardínie, zostal tam len týžde , dos na to, aby mama otehotnela, a opä odišiel. Boli sme v roku 1939 a nasledujúci rok sa narodila Antonietta. Matne si ešte pamätám, že ma teta Antonia zobrala do Novary za mamou a ja som prvýkrát videla moju sestru. Chcel som zosta doma, aby som mohol túli malú Antoniettu, ale moja teta, ktorá stále viac ovládala môj život, stuhnutá ako vojak, mi povedala: - Turnemmu a casa, ti fazzu eu 'na bella causitta - (Po me domov, Postarám sa o teba o krásnu bábiku).

Ke sme prišli do chatr e, vložil mi do náru ia handru "causitta" s nama ovanými ervenými, hrôzostrašnými o ami. dostal som strach. Bolo to obdobie, ke som vždy plakala, pretože som sa chcela vráti do Novary k môjmu dedkovi a mame, ale neexistoval spôsob, ako presved i Zi Antoniu: jej srdce bolo skamenené a hluché na každú moju s ažnos . Prvé tri roky sme

trávili ve a asu vo vidieckom dome v Castrangii, kde nebolo ani živej duše, len zriedka sme v domoch roztrúsených po okolí videli dovolenkárov.

V nede u sme chodili na dedinu a ja som išiel navštívi mamu, malé sestri ky a dedka z matkinej strany. Dedko bol milý muž s fúzmi. Nosil so sebou tabatierku, ktorú si z asu na as pri uchol. V zime ma bral pod pláš a brával ma na námestie kúpi nejaké sladkosti a ochutna víno v kr me "Sciancaditta" nad nemocnicou. Ve er sme sa vrátili do Castrangie.

Strýko chodil niekedy ve er na skúšku s kapelou, kde hral na trombóne, potom sa zastavil v hostinci na pitie a veselý sa vrátil na vidiek. 500 metrov od Castrangia za al vola "Concettina, 'ntoia...". Doma si medzitým teta pripravila hlinený hrniec na ohrev vody na trojnožke. V polovici varenia si dal nalia nabera ku vriacej vody, možno aby zlikvidoval víno. Na železnej panvici pripravila teta cibu u s paradajkami na ochutenie cestovín. Cibua bola nedope ená a spôsobila mi vracanie. "Jedz, inak vezmem opasok a dám ti telá...".

V tých asoch bola žena benátskeho pôvodu pôrodnou asistentkou v San Basilio. Ke bola rieka v zime plná, strýko Michele ju nosil na pleci (ciancalea) na nákupy v lekárni v Novare. Zastavil sa doma a povedal: "Antonia, daj jej šál, ke je zima." Úbohá teta, neviem, i pochopila, že je milenkou Michele.

Teraz som mal pä rokov, izolovaný na vidieku, bez toho, aby som s nikým hovoril, stal som sa divokým zviera om. Hanbil som sa za všetkých. Ke sme išli do Novary, schoval som sa, lebo som sa bál udí. Susedia si túto premenu uvedomili a tak poradili ujom, aby ma dali do škôlky. Naš astie boli strýkovia presved ení. A tak jedného rána poslala teta môjho strýka Michele, aby mi kúpil sušienku a vložil ju do bieleho slameného

košíka, ktorý mi dala babička z otcovej strany. Spolu so sušienkou dal prvú vajíčko. Sprevádzal ma do škôlky neďaleko dedinského opátstva. Keď ma mníška otvorila, aby ma privítala, začala som kričať. Zmocnil sa ma strach, hodil som kôš na zem, vajíčko sa rozbilo a išlo zašpiníť podlahu všade. Teta ma potrestala tvrdým výpraskom a vzala ma domov. Takže môj prvý deň v škôlke sa stal aj mojím posledným.

Od mojich štyroch rokov sa mi stávalo, že môj strýko hovoril: "Concettina, choď do Novary po nejaké carmieri (sedatíva) na bolesť hlavy." Bežal som po mulicovej dráhe ako fretka, prešiel som štvrťou Greco, občas som sa zastavil pri fontáne, aby som uhasil smäd a dorazil som do lekárne "du Surcittu". On, lekárnik, užasnutý, kamarátom povedal, že o krátky čas idem a vraciam sa z Novary ako blesk. V piatich rokoch ma vzali do Barcelony k vzdialeným príbuzným. Tam som prvýkrát videl a počul moje prekvapenie... rádio! Šli sme aj do obchodu kúpiť kus látky hráškového farby. Predavačka navrhla: - Kúpte si aj klobúk a bielu šatku -. Nakoniec sa nechali presvedčiť a predavačka nám dala zadarmo dva zvyšky lesklého modrého a svetlomodrého saténu. Na druhý deň sme látky odniesli k mame, ktorá šaty vyrobila za pár dní. V nedeľu som sa cítila ako dcéry markízov a barónov z Novary.

V zime roku 1941, uprostred vojny, sa môj otec po skončení práce na Sardínii rozhodol so svojím priateľom hľadať šťastie v meste na severe krajiny a žiť tak, že sa ujme svojej starej práce obuvníka. Vo vzduchu bolo cítiť, že mama sa chce pripojiť k otcovi a má to vyrušilo natoľko, že som jedného dňa vkľakol pod jeho posteľ, vyzliekol som sa a pozoroval tie dve zrnká ryže budúcich bradaviek s chrastami, pretože moja teta nikdy ma neumyla. Nasilu som si ich dal dole. Pamätám si, že som videl krv, pretože som sa zranil. Obliekla som si plátennú košeľu, ktorá

bola potrebná vo dne aj v noci, potom šaty a nikto si to nevšimol.

Pred odchodom sa matka pokúsila nechať dedkov dom v poriadku a nebohý zostal sám. Napadlo ho zapnúť elektrické svetlo, v tých asoch výsada pánov. Predtým sa "u lusu" používalo pre ropu. Strýko Michele bol našťvaný: o niečo ko dní neskôr zavolať elektrikára a nechal ho tiež nainštalovať svetlo do jeho domu, takže keď som išiel do dediny, aj ja som si užil trochu svetla na strmých drevených schodoch. Keď som musel ísť na záchod (latrea), v podstate obyčajnú dieru, ktorá bola na prízemí za jeho laboratóriom, vedľa seba boli vždy naukladané rakvy, ktoré strýko postavil, aby boli v prípade požiadavky pripravené.

Ráno 1. marca 1942, oblečený v modrom saténe so svetlomodrými rukávami, som spolu so strýkom a starým otcom Toreom odprevadil mamu a malé sestry na Piazza di San Sebastiano poštou, teda áno, autobusom, ktorý by ich odviezol na železničnú stanicu Vigliatore. Jej 4-ročná sestra Rosa nechcela ísť hore a na presvedčenie strýka povedala: - ak nepôjdeš hore, budeš ietto du pidti - (dám ti dva prdy).

Ja, najstarší, ovplyvnený tetou, som neodišiel a zostal som v Novare. Nemohla som prestať plakať. Útechu som hľadal v dedkovom náručí. Aj on zostal sám a na ten deň som zostala s ním, aby som mu robila spoločnosť. Asi po dvadsiatich dňoch prišiel prvý list od matky, ktorý hovoril o úspechu cesty. Otec jej dovolil nájsť si v dome útulný byt s vodou a plynovým sporákom, čo bola pre ňu novinka. Pokračujúc v príbehu, keď po svojom príchode zavolať kaderníka, aby jej dal módny účes. V dedine takmer všetky ženy nosili dlhé vlasy s tupou. Mama bola skrátka prvýkrát v živote šťastná a spokojná. Na konci príbehu ma odporučil mojej tete. Určite si nepredstavoval moje utrpenie v Castrangii.

Keď po našom odchode ma teta Antonia vzala späť na vidiek a

povedala svojmu manželovi, aby mi kúpil prvú triedu, aby ma naučila písať, a aby som mohla v októbri navštíviť druhú triedu namiesto prvej. Chudák ja: Už som nemohol hrať, ale musel som tráviť čas písaním prútov a ísel. Z Castrangie každú chvíľu prechádzala u mňa na ceste späť zo San Basilio, kde u mňa. Volala sa Mária, bola dcérou kapitána, ktorého poznala jej teta. Ponúkol jej pohár vody. Medzitým som jej ukázal zápisník a ona ma pohľadila. Z tašky vytiahol červenú ceruzku a napísal "brava". Aká radosť, aké šťastie vidieť ma chváleného, pre mňa a nie o výnimku. Každým dňom som bol melancholickejší, prosil som ich, aby ma vzali k strýkom a starým rodičom z otcovej strany, ale teta povedala, že to nie je potrebné.

Bála sa, že by som im mohol povedať, ako ma liečia a kúria. Malému dieťaťu, ktoré muselo ráno a rozvíjať sa, jedlo naozaj nestačilo: ráno mi dali kúsok tvrdého chleba s trochou syra, napoludnie šalát z paradajok a dve olivy. Večer, keď tam bol jej manžel, teta Antonia uvarila cestoviny s improvizovanou omáčkou zo surovej cibule. A ak som to nezjedol, riskol som, že dostanem výprask. Na obmenu niektorých večerov varil cestoviny a fazuľu alebo druh mäkkej polenty. Len na Vianoce, Nový rok, fašiangy a Veľkú noc zabíjali sliepku alebo zajaca. V januári zabili prasa, z ktorého robili pikantnú salámu a maso, ale museli ste ich konzumovať kvapkadlom, inak by nestačili na celý rok. Z času na čas v nedeľu môj strýko kupoval špinavé držky, na ktoré sa mi aj teraz hnuší len pomyslenie, alebo reťaz navinutú na petržlenovej vete, stigliole, ktoré sa potom vypráždzovali. Všetko to boli lacné potraviny, pretože pod nimi by ste nemali byť márnotratní ako vaši starí rodičia a stále mi opakovali: - Vidíš, vždy majú plné panvice údenín a zásob rýb, jedia a pijú. Musíte sa držať alej od tých ľudí - povedali -. Moji strýkovia sa báli, že ma ostatní príbuzní presvedčia, aby som trval na tom, aby som sa pripojil k

matke a otcovi na kontinente. Pracovali tak tvrdo, aby som ich nenávidel, že niekedy, keď som ich stretol, dal som si ruky na oči, aby som ich nevidel.

Prišiel september a ja som mala robiť prijímacie skúšky do druhej triedy. Strýkovia ma zobrali do dediny, radili sa so školníkom, aby na mňa dohliadal, súčasitekou, ktorú som mala mať na druhom stupni a súčasitekou skúšobnej komisie. Všetci priniesli darčeky s vajíkami, aby si zabezpečili moje povýšenie. Nikdy som s tými učiteľmi nebol v kontakte, v triede bolo niekoľko dvojmiestnych drevených lavíc s kalamármi. Boli so mnou aj ďalšie dievčatá, ktoré robili opravné skúšky. Nútili ma riešiť sčítanie a odčítanie na tabuli. Aj kalamáre, aj tabuľa boli pre mňa úplnou novinkou. Triasla som sa ako list od strachu a hanby, nevedela som, ako mám riešiť operácie, lebo teta Antonia ma naučila písať len ísť od jedného do druhého. Potom ma požiadali, aby som napísal vetu, malú myšlienku do zošita, ale nevedel som, kde začať. Keď sa tieto problémy skončili, domovník ma vzal domov. Teta sa jej spýtala, ako test dopadol a školník odpovedal, že nedopadol veľmi dobre, ale že konečný úsudok je na učiteľoch.

Prekvapivo bol výsledok pozitívny a bola som prijatá do druhej triedy: Bola som pripravená ísť do školy, ale nastal problém so zásterou. Strýko Michele išiel predchádzajúci deň do obchodu a kúpil si zvyšok čiernej látky. Teta Antonia mi za jeden deň ušila uniformu. Na kúpu kufríka bolo treba viac peňazí. Moji strýkovia mali peniaze, ale mali posadnutosť šetriť, takže on, ten skúpy muž, to pochopil a vyrobil mi kufrík z preglejky s okennou sponou. Nekúpili mi ani pero. Jeho strýko vyrobil jeden z tenkého kusu dreva s hrotom pripevneným na konci. Dva zošity a ceruzka ich nedokázali nahradiť a museli ich kúpiť násilom. 1. októbra toho roku 1942 ma teta sprevádzala do školy. Najprv išla do podestà

požiada o rodný list, ktorý škola vyžadovala, pretože som nebol v triede. U ite ka bola plná láskavosti a so súcitom ma privítala, ale bál som sa jej možno preto, že namiesto pravej ruky mala gumenú protézu v dôsledku nehody, ktorá sa stala ako die a v továrni na cestoviny jej otca. Bolo mi pridelené miesto v prvých laviciach. Moji noví spoločníci, ktorí ma nevideli rok predtým, boli zaujatí mojou prítomnosťou a mrmlali si: - Ma cø ievi je to prí ina sicca-sicca? - (Kto je toto tenké chudé diev atko?). Bola som ve mi vystrašená a zahanbená, nevedela som otvori ústa a ani som neodpovedala na otázky, ktoré mi pani u ite ka s láskou kládla.

Bol som divoké die a a nemal som odvahu požiada , aby som išiel cika , a raz som sa vycikal. Takže ke som sa vrátila domov, teta ma zbila, pretože mi musela vypra šaty, ktoré v žiadnom prípade neuschli na druhý de . Dni plynuli a zakaždým sa stalo to isté. Ke sa to dozvedela u ite ka v strede d a, poslala ma na wc, no niekedy na to zabudla a urobila som to znova. Spoločníci ma ignorovali a vyhýbali sa mi, ako keby som bol sužovaný a ani sa nesnažili so mnou spriatelí .

Poznali sa, lebo sa spoznali v dedine, kým ja som musel ís do domu na vidieku takmer hodinu, a preto som nemal príležitos sa s nimi spriatelí . Strýkovia prichádzali do dediny len v nede u, aby sa stretli s priate mi a strávili s nimi pár š astných hodín pri f aši vína. Ale vä šinu asu teta zostávala doma, aby dostala pracovné príkazy pre svojho manžela. Ke som mal šes rokov, chodil som po dlhej ceste pre mulice. V polovici cesty som sa zastavil, aby som si zobral kyticu fialiek obklopenú listami, aby som ich ponúkol u ite ke.

Do školy som prišiel vy erpaný. Po poludní som sa vracal na vidiek sprevádzaný ohlušujúcim štebotom cikád a spa ujúcim slnkom bez toho, aby som stretol živú dušu.

Zavrel som sa do chatre a zostal som sám, aby som o sebe fantazíroval v tej nie veľmi pokojnej atmosfére s tetou, ktorá bola na mňa ešte prísnejšia. Strýko po práci skoro vždy chodil do krmy a domov sa vracal neskoro večer, vždy opitý. Niekedy sa viac opitý ako zvyčajne stratil a nevrátil sa domov. Jeho teta a niektorí susedia ho išli hľadať uprostred noci popri potoku pri svetle lampášov. Keď ho našli zvaleného na zemi, prehovorili ho, aby išiel domov.

Medzitým som v škole nedokázal urobiť nič dobré. Na konci prvého štvrtého roka u nás rozdali vysvedenia, potom s inštruktormi a bohužiaľ so všetkými predmetmi nedostatočnými: moje vysvedenie bolo najchudobnejšie v triede. Na povzbudenie tety som jej povedal, že aj ostatné vysvedenia boli ako moje a teta skoro zobrala návnadu. Tak som sa deň o deň povzbudzoval a na hodine som sa snažil spriateliť s niektorými spolužiakmi. Chcel som sa k nim priblížiť, ale vylúčili ma zo svojich rozhovorov, možno preto, že som v ich očiach bola chudobná vidiecka dievčina.

Tretia kapitola - Hry na piesku



V rokoch strávených na samote v Castrangii as nikdy neplynul, pretože jediné, o sa dalo robi, bolo celý de po úva štebot vtákov a v lete ohlušujúce štebotanie cikád, keď sa sirocco vkradlo z mora pozdĺž k ukatej dráhy. potoka a zapálil dolinu. Zvieratá na vidieku boli moji priatelia. Tak som trávil as snívaním. Vytvoril som si vlastný svet, vychádzajúc z postáv, ktoré sa mi zjavili na pozadí oblohy alebo medzi konármi stromov: divé zvieratá, ktoré hovorili, rytieri, ktorých som zoradil na okraji Rocca Salvatesta a potom so svojou magickou silou, prinútil som ich padnúť, sledoval som ich zničené strachom. Potom som premenil Skalu na draka, ktorý sa zrazu odlepil od hory a vysoko letiaci rozsieval hrôzu po celej krajine. Premenil som oblaky, z ktorých sa stali lietajúce lny a cestoval som po oblohe a myslel som, že pôjdem za vzdialené more, kde ma čakala mama a sestry. Kraby, ktoré vyšli z vody potoka a nafúkli sa, aby sa premenili na gigantické zvieratá, ktoré postupujúc v potoku vytrhávali aj rastliny.

Obas som si spomenul na nepríjemnú tvár mojej tety Antonie.

Nemilovala ma, nemilovala ma a ja som ju nenávidel: mama ma zverila svojej sestre, ale aj ona mi súbila, že jedného dňa po m a príde: preto som často liezol na stromy, skenoval horizont v nádeji, že ju uvidím prichádza na chrbte bieleho koňa a s mojím otcom. V neľalekých dedinkách San Basilio a Vallancazza všetci muži odišli. Zostali len ženy, deti a niektorí starí ľudia. Boli to tiché dediny, ktorých sa život sotva dotkol. Čas sa zastavil a ľudia verili, že sa všetko zmení, že jedného dňa, keď sa vojna skončí, civilizácia triumfálne vstúpi do toho roja roztrúsených, mŕtvych, vratkých domov. Chcela by som mať priateľa, vedie, že nie som sama a opustená, byť chránená, vedie, že sa môžem uchýliť do toho či onoho domu. Nemal som ani právo povedať, že som bez rodiny, že moji rodičia sú ďaleko na opačnej strane mora, za tou nekonečnou modrou, že medzi mnou a nimi je ako vysoká a nepriechodná hora. Namiesto toho som bol nútený žiť so svojou tetou, ktorá ma zneužívala. Keď som sa nad tým zamyslel a videl som ju objaviť, našťavala ma tým drsným, brutálnym hlasom. Hlas prinútený kričať, kričať, urážať a pretvárať.

Dokonca aj zvieratá sa báli jeho hlasu. Až s manželom si dala dole hrebeň a hlasitosť hlasu sa úplne zmenila, až sa zmenil na bábäčie ovce. Moja teta si myslela, že malé dievčaťko nedokáže pochopiť, čo sa okolo nej deje. Nielenže som všetkému rozumel, ale navyše som nezostal ticho ani pasívne. Bol to neustály boj. Nekonečný a vyerpávajúci boj. Tu a tam som myslel na budúcnosť: bola stará a bezmocná, ja som bol mladý a silný, no napriek všetkému by som sa k nej nesprával zle, nebolo to súčasťou mojej povahy.

Občas som sa priblížil k rieke, kde som našiel ľudí, ktorí išli prať bielizeň, robili lisciu, to znamená, že prali plachty a prikrývky, najprv všetko namočili do popola. Alebo keď po období strihania prišli prať ovčiu vlnu a sušili ju na slnku, aby sa vybielila a potom

ou vypchávali matrace do postelí. Išiel som pozbierať vločky, ktoré zostali medzi kameňmi na brehu a nimi som obliekol svoju handrovú bábiku. Keď som nevedel, čo mám robiť, začal som zdvíhať kamene na brehu potoka pri hľadanií kreviet, majstrovsky som ich zaháňoval prstami nad hlavou, aby som im zabránil priškripnúť si prsty pazúrkami.. Vzal som si ich domov a večer, keď teta zapálila oheň, opiekol som ich a zjedol: pre mňa to bola špeciálna večera. Niekedy namiesto krabov, len čo sa kameň zdvihol, malé vydesené žabky vyskočili nahor kolmým skokom, čo ma prinútilo skákať strachom. Myslel som si, že sú to moji kamaráti na hranie a niekedy mi bolo aj ľúto, že som ich musel nechať celú noc samých v tme. Keď som sa večer musel vrátiť domov, nahlas som zavolať strýka Michele a využil som ozvenu, ktorá sa vytvorila v údolí. Niekedy v lete, keď tam bola rodina Scardino, ktorá bývala v dome alej v údolí, som ich navštívil. Hral som s Mimmou, ktorá bola najmladšia z bratov.

Pippo staval pre bábiky stoličky a stolíky. Aké pekné bolo stráviť spolu pár hodín. Ráno mi zavolali, keď išli na druhú stranu rieky po mlieko. Mali vedro naplniť, "Concettina" bola spokojná, keď ho videla dojsť. Pani krávnica, Micca a Cappellea, sa zútovala a ponúkla mi pol pohára. V dome mojej tety sme videli mlieko dvakrát do roka: keď robila sušienky a na Veľkú noc, keď pripravovala holubice s farebným krúžkom. Keď mlieko zovrelo, odstriedkala som ho do posledného. V izbe vidieckeho domu bola posteľ strýkov, ak sa to dalo nazvať posteľou, s doskami na dvoch železných podstavcoch so slameným matracom, keďže vlásie im nechali v Novare. Musel som spať na palete len so starou vojenskou dekou, masťou a ošúchanou. Išla som spať v plátennej košeli, ktorú som nosila aj cez deň bez nohaviek. Nedá sa opísať chlad, ktorý som pociťoval každú noc. Keď pršalo, bolo potrebné usporiadať nádoby, ktoré slúžili na

zachytávanie vody, ktorá prenikla zo strechy. Ak som potreboval cika v noci, musel som odísť z domu a urobiť to blízko schodu. Keby som si to neuvedomoval, lebo som sníval, a robil som to v slamenom matraci, ráno by som zobral aj kopu sudov. Teta Antonia tiež išla spa v tej istej košeli, ktorú nosila cez deň, zatiaľ čo strýko Michele sa prikryl ako jeho matka.

Uspávacia ceremónia prebehla podľa obvyklého rituálu: najprv som išiel spa, potom prišla na rad teta, potom si strýko vyzliekol nohavice a pruhované plátenné nohavice. V pomerne voľnej košeli, ktorú mal na sebe cez deň, prešiel k posteli, zhasol petrolejku umiestnenú na stole pri stene. Ja, ktorá som bola zlomyseľná, som sa tvárila, že sa nepozierám, a aj tak som pokukovala: keď sa zohla, aby uhasila plameň, ktorý som videl premietaný na stene ako čínsky tieň, jej siluetu s visiacim din-donom. - Oh, aké skvelé! povedal, lebo všetko to víno, čo vypil, ho tak rozpálilo. Vedľa ich postele boli dve náhlavné súpravy, t. j. dva veľké trstinové koše, do ktorých mali sušené figy. Prikryli ich špinavými, masťnými handrami a na nich boli strýkove isté nohavice. V truhlici pri mojej posteli mali chlieb a šatku, ktorú mi omotali okolo hlavy, keď som išiel v zime do školy, spodnú bielizeň a tetu. Používal som ich len v nedeľu, keď sme chodili na omšu do Novary. Strýkovia povedali, že ich nemáme dávať na vidiek, lebo by sme ich zbytočne spotrebovali.

V januári zabili prasa. Urobili pár klobás a osolili maso. Uvarené nohy sa uchovávali v hlinenom hrnci ponorenom do bravovej masti. Zvyčajne sa jedli v máji s prvou fazuľou, pretože sa tradične nedali jesť skôr. Raz, bol apríl, som si vypýtal od tety, lebo som bol veľmi hladný a nevedel som, čo si mám dať s chlebom. Teta začala kričať, že som blázon. Jedného dňa, keď som sa vracal zo školy, som pri mŕtvej ceste stretol Ofeliu s jej sestrou. Stratili matku a vrátili sa s otcom z Francúzska.

Boli ove a bledší ako ja, z utoval som sa nad nimi a povedal som im: po te dnu, kde bývam, v túto hodinu ide teta na vodu, v rúre je hrniec s jedlom, vezmite si ho, nakumte sa, ale potom nie Nikomu ni nehovor.- Po akovali mi a hnaní hladom bez váhania nasledovali moju radu. V máji, keď strýkovia uvarili fazu u, išli po prasa ie nohy a namiesto toho našli len hrniec s masou: prirodzene si mysleli, že som to ja, a tak proti mne zúrili mnoho dní, aby som zaplatil. Vtedy som sa cítil ve mi hrdý, pretože po prvýkrát som mal príjemný pocit, že som vyhral ve ký boj proti ich chamtivosti. Kvôli nedostatku nej hygiene blchy nerušene kra ovali v celom dome. V noci ma napichali na krk a teta ma každý ve er pomazala olivovým olejom, aby mi blchy necicali krv. Ráno vyzeral môj krk ako nama ovaný. Rovnako ako moja teta, aj ja som mal vši, nezvykol som si umývať vlasy. Na druhej strane mi teta urobila do vlasov ku ery a aby mi držali na mieste, pomazala ich vodou a cukrom.

Moji spolužiaci boli, naopak, vždy istí. Ani ten najchudobnejší z nich nebol taký špinavý ako ja. K dielu marginalizácie prispela aj u ite ka, ktorá ma vyhodila od všetkých v zadnom rade. Moje telo bolo neopísateľne špinavé. Raz do roka ma umývali v rieke, pri príležitosti festivalu Ferragosto, najvýznamnejšieho v meste. Ke som raz myslel na svoju mamu, mal som asi sedem rokov, padol som do žeravého popola v ohni. Popálila som si pravú ruku a teta ma nevzala k lekárovi, ale každý de ma lie ila bylinkami. Mal som dve bubliny podobné dvom holubím vajciam, vykrikol som od bolesti, ale ona sa ani nepohla. Vyzerala som ako keby to zožrali myši.

Po pár mesiacoch som sa zázrakom vylie ila a znamienko si stále držím. Po as školského obdobia, keď som bola jednu nede u na balkóne, sa ma jedno diev atko, ktoré zišlo dole, spýtalo, či by som s ou nechcel ís na hodinu katechizmu k

signorine Vincenzinovej. Nevedela som, o to je, lebo teta ma brávala na omšu len pri príležitosti najdôležitejších sviatkov, nechápala som, o to znamená chodi do kostola. Oproti nášmu domu žil k az, otec Buemi, ale stretol som sa s ním ve mi málo a pozrel som sa na ho s nevô ou. Teta mi do nevo nosti opakovala: ‚Ak sa s ním porozprávaš, ten k az ti vyreže jazyk.‘ Spýtal som sa však a ne akane som dostal povolenie chodi na hodiny katechizmu. Hne som sa v tom prostredí ocitol v pohode. Sle na mi dala brožúrku a asopis. Pocítil som nesmiernu rados , ke som po ul o Ježišovi. Jedného d a mi povedal, že ma pripraví na prvé sväté prijímanie. Hovoril som o tom doma a povedali mi, že som ešte príliš mladý. Klamivo som odpovedal, že to urobia všetky diev atá v skupine. V skuto nosti už boli potvrdené, no s mladou dámou sme sa dohodli a dohodli sme si dátum s k azom San Nicola: de Božieho tela.

Vznikol problém s bielymi šatami, no niekto tete oznámil, že si ich prenajali mníšky. Prišiel dlho o akávaný de : ráno ma sprevádzal na cirkevný pôst. Predpokladala, že sú tam aj ostatné diev atá, pretože nikdy neprevzala iniciatívu nadviaza kontakt s pani katechistkou. Uvedomila si, že som sám, a urazila ma: - Klamár, hrubý -. Aj môj u ite bol v to ráno na omši s alšími u mi. Niektoré prítomné ženy ju upokojili. Prišiel k az, vzal ma za ruku a odviedol do sakristie na spove . Povedal mi krásne slová, ktoré som nikdy predtým nepo ul. Mala som pocit, že letím do neba a povedala som si: - Nie je pravda, že k azi si vyrezávajú jazyk, práve naopak, vedia pochopi utrpenie malého diev atka -. Keby som mohol, objal by som ho a pobožkal ho od radosti.

Prinútil ma odrecitova pä Zdravasov na pokánie a vrátil som sa na svoje miesto. Teta sa ma hne spýtala, o som povedala k azovi, že som tam tak dlho zostal, a ja: - Sle na ma nau ila, že

spove je tajná -. - Áno, ale musíte mi to poveda prvýkrát - trvala na tom harpya. V žiadnom prípade. Bola omša, prijímanie a keď som odchádzal, prinútili ma pobožka strýkovi ruku a poveda : - Prosím, požehnaj ma -. Za al som s dedkom, vždy tá istá veta, potom som obehol všetkých príbuzných. Teta Gaetana mi dala brožúru. Bol som hladný, ale nikto mi neponúkol jedlo. Oby ajne po obrade bolo zvykom zájs si do baru po granitu so sušienkami, no tých vzala mánia na šetrenie: na poludnie sme zjedli tanier cestovín a poobede sme išli k fotografovi, pretože príbuzní navrhli posla fotku mamy.



Skon il som druhú triedu a prospel som s ve mi nízkymi známkami. Toho roku ste museli zosta v krajine celé leto. Oponoval som: - Aspo v nede u musím ís na omšu a pozrie sa na deda, ktorý je sám -. Bol to ve mi dobrý lovek, trpel astmou. Dcéra ho zanedbávala jednak z nedbanlivosti, jednak preto, že ju podmie oval manžel, ktorý sa vždy hneval na svojich susedov, príbuzných a svokra.

Vzal som bielize na vypranie a tajne som ju priniesol tete z

Micherilla, inak by boli problémy. Necítil ani lásku k svojmu otcovi: jedného dňa prišla do Castrangie jeho nevlastná sestra, aby mu oznámila, že je mŕtva. "Ak neodídeš, vezmem ňu a cauci to curo (nakope ňu do zadku)," povedal jej.

Keď sa v dedine konala zábava, členom hudobnej skupiny ponúkli "pezzo duro", zmrzlinu, ktorá sa nazývala vďaka svojej osobitej konzistencii. Strýko Michele, nikdy nebolo pochopený, či to bolo preto, že sa mu to nepáči, alebo preto, že bol dohnaný k nezvyčajnému gestu štedrosti. Keď ma videl prejsť, zavolať na mňa: "Concettina, poď si dať zmrzlinu". A tak som využil príležitosť vychutnať si niečo dobré pri tých vzácných príležitostiach.

Pred časom mi doktor Cosentino di Baceno pripomenul detail, ktorý sa mi stratil v pamäti. Kým kapela hrala ulicami mesta, deti sa pokúšali zapojiť do sprievodu. Ale na ospravedlnenie ich prítomnosti bolo potrebné "poznať" komponent. Aby to dokázal, držal ruku vo vrecku bundy. Takto som nasledoval svojho strýka Micheleho, zatiaľ čo Gianni Cosentino, syn učiteľa a základnej školy a bez otca, držal ruku vo vrecku vodcu.

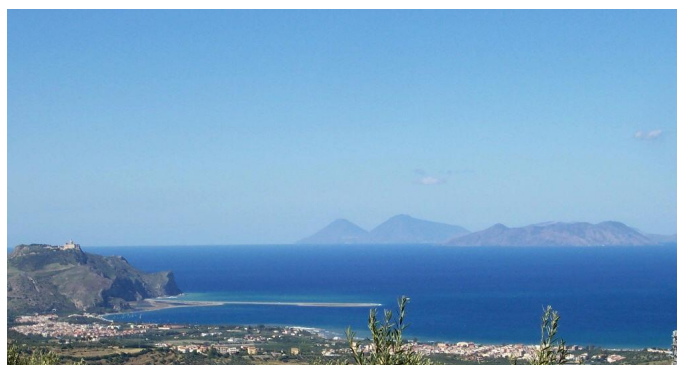
Uprostred vojny začalo v Novare padať niekoľko bômb. Všetci utiekli a niektorí známi sa k nám uchýlili do Castrangie. Pre mňa to bola párty, pretože som mohol byť v spoločnosti. Z času na čas bolo po ňu hvizd šrapnelu. Tragická správa prišla aj o tom, že syn majiteľa cukrárne Orlanda roztrhla bomba. Matka v Domodossolle, štvrtýkrát tehotná, zostala sama s Rosou a Antoniettou. Môj otec bol povolaný späť na Sicíliu, aby sa stal bersaglierom. Niekoľko mesiacov po jeho odchode sa dozvedel, že jeho matka porodila dieťa a menom Emma a že má možnosť vrátiť sa domov, keďže sa o ňu starávalo, že bude mať štyri deti.

Bohužia , ke prišiel do Domodossola, akalo ho trpké prekvapenie: Emma po 12 d och prestala ži . O dva dni neskôr sa musel vráti na front. O nieko ko mesiacov neskôr - bolo to obdobie neistoty a nestability po 8. septembri - sa mu podarilo ujs z vojenskej služby a vrátil sa do Novary, kde akal na koniec vojny za svojou matkou. Otvoril si malú obuvnícku diel u. Každý de som za ním chodil. Plachý, ale na svoj vek bystrý som mal intuíciu, že otec bude spa s vydatou ženou, ale s vojenským manželom. Jedného d a som vošiel do pokladne na svahu Piazza Bertolami. Osoba ved a sa rozprávala s otcom. Ukazovákom a prostredníkom som sko il, aby som vypichol o i môjmu otcovi, ktorý podvádza moju matku. Sused ma dokázal zadrža , zatia o môj otec mi s úsmevom povedal: "Postaraj sa o svoje veci". V roku 1944 sa narodilo hnedé die a, ku eravé ako on...

V Badiavecchii ochorel starý otec z otcovej strany na rakovinu žalúdka. Dostal som od tety povolenie ís za ním. asto som zišiel z Castrangie a krá al pozd:ž rieky. Pamätám si ho v posteli, pokojný. Babi ka bola stále zaneprázdnená obchodom a mohla mu venova málo asu. Dala mu do ruky olivovú ratoles , aby zahнала muchy, no zhoršil sa a už nemal silu a ja som ich odohnal. 2. novembra 1944 vo veku 66 rokov odletel do neba. Otec bol stále na Sicílii. Na pohrebe sa zú astnili aj strýkovia.

Ob as som dostal nejaký list od mamy. V roku 1945 sa môj otec vrátil do Domodossola a v roku 1946 sa narodil môj brat Giuseppe.

Štvrtá kapitola - Olej, pavu iny a zlé oko



Po celom svete zúrila vojna, komunikácia bola zložitá a o mame sme už nikdy nepo uli. Naš astie môjho otca odvolali na Sicíliu, aby sa pripojil k zboru Bersaglieri, a keď mal pár dní slobody, prišiel za mnou. Kvôli vojne bolo na vidieku veľa ľudí. Vysídlenci sa väčšinou zdržali štrnásť dní, no potom hrozilo mesto ku bombardovaniu a radšej zostali celý rok na vidieku.

Každú chvíľu som sa uchýlil k tým ľuďom. Bola tam rodina so štyrmi deťmi, ktoré mali napriek nedostatku jedla vždy dobrú náladu. Videl som chamtivosť svojich strýkov, ktorí vlastnili to koš sušených fíg a nikomu nič nedali: vzal som si dobrú hrsť a tajne som mu ich priniesol. Keď sa fazule, ktorú mi dali na raňajky, som si pre ne odložil. Aj tvrdý chlieb: krajec, ktorý mi teta strčila do vrečka pred odchodom do školy, podelil som sa oň s tými deťmi a oni mi na oplátku dali pár hárkov na písanie, prinútili ma hrať sa na hojda, keď a jeden z nich postavil hračky, stoličky a postiečky pre bábiky, ktoré urobila pre mňa a jej malú sestričku, zatiaľ čo jej staršia pre nás vyrábala handrové bábiky.

Občas sa stalo, že som zišiel k rieke, kde si ženy zo susedstva chodili prať oblečenie s popolom, a ja som stál a žasol nad

ohom, ktorý zapálili na ohrev vody v nádobe držanej dvoma veľkými kameňmi. Nikdy som nevidel moju tetu robiť tieto operácie. Málokedy sa umyl alebo nešiel k rieke, keď nikto nebol nablízku, aby neukázal svoje mastné a veľmi špinavé oblečenie.

Ďakedy som pozoroval ženy, ktoré dva-tri dni rozprestierali doma utkané plátno na kamene. Namovali ho a nechali sušiť pod páliacim slnkom, kým nezbelel. Moja teta ma vždy volala domov, ale ja som sa tváril, že nepoujem. V čase vojny sa nevesta vrátila z Turína aj s dievčatkom. Z úcty k Salvatore, jej nevlastnému synovi, sa s ňou zaobchádzalo ako s kráľovnou. Za ten čas zostali v dedine a teta pri tejto príležitosti vyniesla veľké mydlo, veľké utierky, sušičku na riad, obrus a obrúsky, aby urobili dobrý dojem. Namiesto toho sa ku mne správali ako k slúžke, ktorú posielali robiť veci a naberať vodu z fontány, pretože poslúžka bola hanba.

Prišli Vianoce a podľa severského zvyku nevesta ráno našla pre svoju dcéru krásny darček od Dieťa a Ježiša: krásnu súpravu hrncov a tanierikov pre babičku. Tešil som sa z nej, no zároveň som prekypoval hnevom, že sa mi také veci ešte nikdy nestalo. Bol som stále slabší a slabší. Bolo tam hrozno, ale beda ho jesť: na víno ste ho museli stlačiť. Zjesť ste mohli len tú ukradnutú od susedov. Lieskové orechy sa zbierali, ale aby ich predali. Niektoré som jedol tajne ako veвериky v lese. Moji ujovia kupovali mlieko len na Vianoce a Veľkú noc, aby robili sušienky a ja som ho potom varoval odstrešoval lyžičkou. Moja teta ma len zriedka urobila slnečnou stranou nahor. Často som dúfal, že mi ho usmaží: „Odložíme to takto, keď budeme mať a sliepka prejde (bol to mladý muž z Messiny, ktorý chodil po vidieku, zbieral vajčka a vydával ich za „erstvé“) my“ Predám ich a dostanem peniaze.“ Vajčka zbieral dva mesiace a potom ich predával.

Tí z Messiny, ktorí si kúpili vajcia, sa pravdepodobne ocitli v

rukách kuriatka. Figy sa museli popíja , zjes sa dali len niektoré, ostatné sa nechali suši na slnku, aby sa predali alebo nechali na zimu. V mesiaci október sa ve er konali krásne gaštany. Ak zostali nejaké ošúpané, strýko ich nechal na stole v izbi ke (nie na tanieri, ale na podložke zamastenej olejom kvapkajúcim z lampy) a ráno, ke vstával o štvrtej hod. cho do práce, zobudil ma a podal mi gaštany povedal: "Ty máš ra ajky". Poslúchol som a od hladu som ich zjedol, no chutili po oleji a nevyhnutne ma rozbolel žalúdok. Strýko sa chválil: - Milujem svoju neter, dokonca jej pripravujem gaštany, ke je ešte neskoro v noci -. V skuto nosti mal môj strýko v o iach nenávis . Niekedy boli žlté, ohnivo ervené, ke sa hneval: hoci boli malé, tie o i mu prenikali do tváre. Boli malé a hlboké ako úzke diery, z ktorých uniká nenávis . Medzitým úplavica a ervy zví azili. Moja teta mi každú chví u dala lyži ku petroleja. Toto drží ervy pre , zamumlala, aby sa presved ila... potom za ala s "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu ìa pagana, øa u mazzu chi sugnu all Christian. O luridì sentu, o utorok sentu, o mercuridì sentu, o giuvidì sentu, o vinardì sentu, o sabutu sentu, matteia du jurnu di Pasqua u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Zabil som tu ného erva, ke som bol pohanom a teraz ho zabíjam ako kres an. Na Ve ký pondelok, na Ve ký utorok, na Zelenú stredú, na Zelený štvrtok, na Ve ký piatok, na Bielu sobotu, na Ve kú noc ráno omrá ený erv spadne na zem).

Neviem, ako som mohol preži .

Tu otvoríme zátvorku.

Po mnohých rokoch ma zachvátila boles žalúdku. Chodil som na röntgen s prístrojmi o ve kosti miestnosti. Dali mi bielu papu u, aby zistili, i tam nie je nejaký vred. Bohužia ste ni nevideli.

Rádiológ povedal, že je to gastritída a dal mi nejaké utišujúce prostriedky na zmiernenie bolesti. Dostal som sa do bodu, kedy nedokážem nabrať do žalúdka ani lyžicu vody. Mal som asi päť desiat. Paolo, priateľ Armanda di Piacenza, navrhol, že ma vezme k špecialistovi. Aj on prišiel k doktorovi Mazzeovi. Gastroskopický prístroj sa nedokázal dostať cez hrdlo. "Neviem, ako zachráni túto ženu," povedal lekár, "pylorus je zatvorený." Všetci udi, ktorí robili gastroskopi, odišli z miestnosti na vlastných nohách. Ja na nosidlách s IV. Lekár mi predpísal silnú kúru na dva mesiace. Keď som sa vrátil, nástroj stále neprechádzal. Ďalšia kúra ešte silnejšia na tri mesiace.

Päť mesiacov po prvej návšteve prístroj začal prerážať pylorus. "Zázrak!" povedal doktor Mazzeo. Keď bola hadička odstránená, pýtal sa ma veľa otázok, aby pochopil, či je to nie o vrodené alebo spôsobené. Začal som plakať: "Možno je to tým benzínom, ktorý mi Zizi občas dával kvôli nevoľnosti." Doktor si dal ruky do vlasov: "Olej? A ty ešte žiješ!". Pokračoval som v liečbe, každú chvíľu som opakoval gastroskopi.

Vďaka Dr. Mazzeovi, ktorý mi zachránil život, si teraz po mnohých rokoch môžem vychutnať jedlo len s nejakým liekom na zadržiavanie.

Keď na mňa niekto zavolať z balkóna, teta sa jej krútila hlavou. Potom jej odporučil, aby si nalať no dala malý pohárik ferochínu. Presvedčil ma manžel, aby to kúpil a ráno mi dal pohár tiež.

V tom dome navyše vládla aj povera. Strýka vždy bolela hlava z vína, ktoré prehltol, no príčinou bolo pod ním neho niekoho zlé oko. Jeho žena ho musela prosiť: vzala tanier vody, naliala soľ a kvapku oleja a potom začala s prichentu proti bolesti hlavy: - Ogliu biridittu, ogliu santissimu, trasi ta sta casa e scaccia stu marocchiu, ogliu biriditto vyjdi von a zaže túto mammuku...

(Požehnaný olej, svätý olej, vstúp do tohto domu a zaže toto zlé oko, požehnaný olej, posilni sa a zaže tohto diabla...).

Toto miesto požehnaného oleja, keď sa rozšírilo, pod a ich viery, zlé oko. O nie o neskôr tou vodou pokropili štyri rohy miestnosti a jeho boles hlavy prešla.

Na hojenie rán sa pavinu spájali s olejom a kúskom mäsa na prípravu vývaru. Tá hrozná zmes bola, hovorili, neomylná! Ráno mi dali pohár vody s magnéziom. Po chvíli som celý trasúci sa musel vyjsť do chladu, aby som sa vyslobodil. Keď som sa prebral, poslali ma k žene, ktorá arovala: ni o u ma premerala od hlavy po päty a rovnakou mierou mi premerala vodorovné ruky. Ak kúsok chýbal, odvrátilo to smrť na daný rok.

Aj keď svojim spôsobom strýkovia verili v Boha, vo svätých, v Madonu. Každý rok 8. septembra chodili pešo do Tindari, do svätyne zasvätenej viernej Madone asi štyridsa kilometrov od mesta. Od piatich rokov som musel robiť to pokánie.

Pri príležitosti púťi do svätyne Tindari de predtým teta vyrobila iapky (papy) z handier. Strýko sa presne vybral na lov a priniesol domov divého králiku alebo dvoch na varenie. Aby urobila dobrý dojem, teta pripravila aj plnené baklažány. Pozrela sa do zrkadla a utrela si tvár handrou. V tomase bola v móde pieseň "Holubi ka sta zazà, my beauty", od ktorej som si zvykol volať "zizi".

Do Tindari sme vyrazili okolo jedenástej večer, aby sme dorazili za úsvitu. Unavený a vyčerpaný svojou krehkosťou som večerkrát požiadal o trochu čerstvej vody, ale nekupovali ju v stánkoch ako všetci ostatní unavení ľudia: stáli v rade pri jedinej fontáne, ktorá sa nachádzala neďaleko kostola, odkiaľ horúca voda tryskalo to nepomohlo utíšiť horúčku. Podľa tradície si kúpili cícer, fazu u fava a fazu u cannelline, potom išli na omšu, pomodlili sa Madinuzzu a cestou von sa stretli s dedinami a mojimi

príbuznými z otcovej strany. Na poludnie sme sa išli najes pod okolité olivovníky. Škoda, že som bol taký unavený, vlastne v ten de boli vždy chutné jedlá, aby urobili dobrý dojem pred priate mi. Obed zahU al divého králika vareného v peci, ktorého môj strýko chodil lovi pár ve erov predtým, plnené baklažány a papriky, hrozno a domáce sušienky. Aby sa priatelia dostali domov, vzali si prostriedok: auto alebo povozy ahané ko mi. Pozerala som, už rezignovane na chôdzu. Len keby tam bol strýko, mohol som si dovoli jazdi na koni, inak to bola boles .

Piata kapitola - Sovy



Ešte k téme náboženstva, pretože môj strýko bol lenom bratstva, mali povinnos ís sa vyspoveda a komunikova na Kvetnú nede u v kostole San Giorgio. Obrad sa konal o piatej ráno, k az najprv vyspovedal všetkých mužov v kaplnke, potom sa presunul k spovednici pre ženy.

Ke prišiel rad na tetu, ktorá mala na sebe hrubú iernu šatku, preniesla odev blízko roštu, aby sa o najviac zakryla: zdalo sa, že musí inhalova harman ekový aj. Priznal sa a potom: - Teraz si na rade ty - povedal mi. Aj keby som sa chcel po as roka vyspoveda , nemohol som. Teta ma pokarhala: - Nesmieš sa vysmieva Pánovi, sta í raz do roka, inak nie si hoden vzia si oblátku, lebo zhreši môžeš aj o ami -.

Okolo deviatej svätá omša, prijímanie a hne domov. Ako to už býva, z márných dôvodov jej strýko za al nadáva , dostala nervózny kaše . Stali sa neopísateľné scény: ak mal ten de z nejakého dôvodu potrebu, nemohol si odp u , inak by vyhodil Pána z úst. Ak sa to náhodou stalo, vzal vrchnák džbán, nap ul do a tekutinu opä zapil vodou a cukrom. Na Ve ký týžde sa udia zdržiavali v dedine aj v noci, aby sa zú astnili ve erných kázní, ktoré prednášal mních. Vo štvrtok sa pripravovali holubice, sušienkové cesto rôznych tvarov s natvrdo uvarenými vají kami s

vodou a krúžkom, jedovatým farbivom. Na Ve ký piatok ráno, pôst, navštívili sa všetky kostoly vyzdobené pšeničnými klíčkami, potom sa prehltili tri listy synovca (liečivá bylina s veľmi intenzívnou vôňou), ktoré zaručovali pohodu na celý rok.

Počas dňa ste nemuseli pracovať, aby ste neublížili Ježišovi Ukrižovanému, ak by ste zašivali ihlu, bodla by vás, ak ste videli, že existuje riziko zranenia vášho tela atď. V ten deň, ako veľa som urobil, som ani nedostal ranu, inak by Ježiš plakal. V sobotu o jedenástej bola omša pokoja a vzkriesenia. Všetky deti priniesli holubice, aby prijali kresťanské požehnanie a potom ho zjedli. Túto spokojnosť som si nikdy nemohol odniesť, pretože som si musel nechať svoju holubicu s dvoma vajčkami na školský výlet, ktorý sa konal v utorok po Veľkej noci. Musel som ponúknuť vajce u štefani. Na Veľkú noc mi kúpili marcipánového baránka, najmenšieho, aby som nemíňal veľa. Strýko bol dosť lakomý na to, aby si leštil topánky sadzami z panvice, ktorá sa vytvorila na ohni. Ak by teta vedela, že práca je hotová a oni za ňu platia, odporučila by mi: - Opýtajte sa strýka, či priniesol peniaze -.

Ona a ja sme ho museli takmer zbožovať ako dvoch otrokov, kým sa nepohol a nedal jej desať lír a mne päť. Svoje peniaze som nemohol minúť, pretože boli určené do prasiatka. Raz som tete povedal, že chcem hrať lotériu. Súhlasila, pretože dúfala, že vyhrá. Moja bola lož. V skutočnosti som sa v porovnaní s mojimi spolužiakami cítila aj slabšie v obliekaní: mali sukne, ale tete sa nepáči a ja som bola nútená nosiť celé šaty. Všetky mali biele, hnedé alebo modré bavlnené podkolenky, musel som si vystačiť s jej oranžovými ponožkami, ktoré stoja menej ako ostatné. Nosil som ich nad kolená podložené gumou, no najväčší problém je, že bez chodidla siahali až po členok. Cez to som si obliekol pár krátkych ponožiek s manžetou. Bola som už dosť marginalizovaná a musela som sa odlišovať aj oblečením. S

piatimi lírami mi napadlo kúpi si slušnejšie ponožky, ktoré by som si obliekol ráno pred odchodom do triedy. V ten de bola predaj a zatvorená. Nemohol som ís s peniazmi domov, pretože by ich teta vypátrala. Napadlo mi ich schova pod kame pozd:ž mulicovej dráhy. V noci pršalo a ke že boli papierové, úplne sa rozpadli, ako som si uvedomil na druhý de ráno, ke som ich išiel vyzdvihnú .

Prešlo pätnás dní a teta sa ma spýtala, i som vyhral v lotérii. Ani vtedy som nebol úprimný a povedal áno. Tie peniaze nikdy neprišli. Na Ve ký piatok, po as procesie na po es Sedembolestnej Panny Márie, ke sa stretol s u ite om, požiadal o vysvetlenie. Umieral som od hanby. Samozrejme, že o všetkom nevedela, tak som pod jej prísny poh adom dostal od tety dve facky. Do školy som chodil vždy dobrovo ne, ale so slabými výsledkami. Nikto mi nerozumel a vždy ma povýšili v aka odporú aniam, takže mama bola pokojná, že ma vždy donútili študova . Len s ma kou mi bolo dobre, až kým sa jedného d a opitý strýko nevrátil z dediny s nejakými drčkami a zvier a si kúsok zobralo, aby sa nakUmilo. Vzal mušketu, ktorú zanechali vojaci, a zabil ho v otvorenej krajine. Pre m a to bolo ve ké sklamanie.

V ase mlátenia som chodil zbiera zrná pšenice a ja me a, ktoré zostali na susedovom dvore, vklad a ich do vreca a odnáša do mlyna Signory Tindarovej na rieke. Múku som potom doviezol do Novary maminej sesternici, ktorá ako povolanie ako vdova s dvoma malými de mi išla ráno zbiera drevo do lesa a zapálila pec, aby pripravila chlieb pre toho, kto jej priniesol múku. nejaké peniaze a trochu chleba pre deti.

V septembri, ke boli figy zrelé, som vyliezol na stromy a zbieral chutné plody, ukladal som ich do trstinových košíkov zavesených na konároch pomocou háku. Figy sa narezali a nechali suši na slnku na paliciach. Po nieko kých d och vyschli. Vysadené vo

ve kých košoch sa jedli v zime. V tých dobrých asoch chodievala pripravova sušené figy suseda na vidieku Signora Mária.asto som za ou chodil. Bola matkou mnohých detí. Jeden z nich, Carmelo, bol epileptik. Niekedy sa to už nedalo nájs . Ustaraná matka ho išla h ada a skoro som sa na nej pobavil.

Ke som bol v piatej triede, u ite ka ma požiadala, aby som informovala rodi ov, že nás vezme do kina na film "Malý alpský chlapec". Strýkovia: "Tú špinu nechodíte vidie ". Synovec k aza naproti po ul: "Musíš ju posla , tiež som to nevidel." Potom sa presunuli a ja som mohol ís .

Od mamy prišiel balík so sladkos ami. Niektoré som si priniesol do školy. Bolo to obdobie hladomoru a cukríkov bol tiež nedostatok. Sestra mojej u ite ky u ila štvrtý ro ník, kým ja som bol piaty ro ník. Požiadala o cukríky pre chudobnejšie diev a ako ja, ktoré bolo choré a ja som jej ich všetky nechal.

V roku 1945 sa môj otec vrátil do Domodossola. Znovu som ho videl v apríli 1946 a bola s ním moja mama, ktorá akala die a.

S rodi mi som strávil desa š astných dní. asto som chodieval na návštevu k starým rodi om a strýkom, takže som jedol, ko ko som chcel, a pil som ve a limonád od starej mamy, ktorá ich predávala. Nakoniec ma mama chcela vzia so sebou do horného Talianska, ale moja teta, vždy falošná a sebecká, ju presved ila, aby ma nechala so sebou. Navštevoval som piaty ro ník, vždy s problémami vzh adom na moju krehkos . V d och skúšok prišla správa o narodení jeho malého bra eka. Celá š astná, no zároveň úto som plakala od radosti a bolesti. Možno z tohto dôvodu ma u ite ka povýšila, aj ke o skúškach neotvorila ústa. V tom roku zriadili v obci telocvi nú sekciu a takmer všetci moji spolo níci sa pripravili na prijímacie skúšky, aby tam mali prístup. Pre m a neexistovali žiadne možnosti: moji strýkovia boli

presvedení, že takúto školu navštevujú iba sovy. V skutočnosti sa po skončení strednej školy muselo ísť na majstrov do Messiny. O posielanie peňazí za knihy sa museli postarať moji rodičia, neboli by nakupovali. Stále som plakala, pretože som chcela pokračovať v štúdiu. Potom mi ponúkli možnosť zapísať sa na profesijné bienále, akúsi veľmi chudobnú strednú školu, ktorá trvá dva roky. Išli tam tí najchudobnejší, v každom prípade som to prijal. Chôdza tam a späť, ráno a popoludní som sa zúčastnila kurzu. Škola bola zmiešaná: najhlavnejší chlapci zdvihli ruky proti riaditeľovi, ktorý učil matematiku, podrazili aj talianskych a francúzskych učiteľov. Domáce práce sa učili dievčatá a poľnohospodárske pojmy pre mužov. V skutočnosti sa neučili vôbec nič. Môj zisk bol dobrý, že som plachý a mal som veľkú túžbu učiť sa.

Pred koncom školského roka nás učiteľia pripravili na charitatívne divadlo. Musel som vystupovať oblečený ako pouličný ježko. Strýkova plochá topka tam bola, krátke nohavice chýbali. Keď som to povedal tete, zvolala: "Si milý, že si zložil kauciu." Neklesol som na duchu: išiel som za holičovou manželkou Liezzou, aby som si požičal nohavice jej syna. A tak som sa večer na recitáli obliekol za pouličného ježka za večerného potlesku a zúfalstva mojich strýkov, ktorí boli pri tejto príležitosti prítomní v publiku.

Žiaľ, prešli aj tie dva roky a ja som navždy skončil školu v domnení, že som zostal taký ignorant a ešte viac ako predtým.

Šiesta kapitola - Prosím, odpus mi (Starlight)



Mal som dvanás , ke ma v auguste prišla navštívi mama s otcom a malým bratom, ktorých som videl prvýkrát. Vidie jej malú tvár ma potešilo a spomínam na ten de ako na jeden z najlepších dní v mojom živote. Moji rodi ia boli rozhodnutí vzia ma so sebou, aby som sa mohla vráti do školy, ale teta ich už po nieko kýkrát odvedla od myšlienky: poslala by ma za kraj írku s vyhlíadkou, že sa dobre vyu ím. A tak sa stalo, proti mojej vôli. Moji rodi ia odišli a ja som zostal na Sicílii ako idiot. Odvtedy som už nemal pokoj a vždy som potajomky plakal. Moji strýkovia povedali, že moji rodi ia by ma ur ite nemilovali tak ako oni, že ma vychovali ako dcéru (dcéra by si ur ite prešla tými istými boles ami ako ja). Jedného d a išla moja teta k najlepšej kraj írke v meste, kde sa aj moja mama vyu íla remeslu, aby sa jej spýtala, i by ma nezamestnala. Kraj írka odpovedala, že už má osem diev at a nemôže zvýši po et. Na druhý de jej teta priniesla vají ka, aby ju presved ila, a povedala: - Vrá sa o mesiac, možno jeden z u ov odchádza do Turína a zostane vo né miesto pre tvoju neter -. Presný, po mesiaci ma teta poslala do laboratória. Sle na, ktorá nemala viac ako meter a pol, ma

privítala: - Dobre, beriem a, lebo mi a je úto, hádam radšej prídeš ku mne, ako by si mal zosta na vidieku so svojím. teta -. Nemýlil sa, ke si to myslel. Na druhý de o ôsmej som sa predstavil. - Za ni zameta laboratórium - povedal mi - potom umyješ podlahu -. Príbeh ma za ínal štva . Pustil som sa do upratovania, ako sa len dalo. Bol som malého vraztu, mal som dvanás , ale vyzeral som na osem.

Nevedela som umýva dlážku: na vidieku bola z kame a a na dedine, kde boli kachli ky, ich teta nikdy neumývala, aby sa neopotrebovali. Snažila som sa zo všetkých síl, ale kraj írka ma nazvala somárom, lebo som sa zle umyl. O deviatej prišli robotníci a za ali sa zaujíma o novú causitu (malé diev atko). Všetci sa na m a útostivo pozreli. Po ul som ich re i a spadol som z oblakov nepoznajúc podstatné veci života. Z asu na as mi dali malú prácu ako kraj írka, veci, ktoré som nerobila dobrovo ne, vždy som bola zatrpknutá, že som nemohla študova . Tento de mal pozitívum: na poludnie, ke som sa nemusel vraca na vidiek, som sa doma potichu najedol, rozložil obrúsok na stôl, naaranžoval pohár, f ašu vody a tanier. Skrátka, zjes kúsok tvrdého chleba a syra ma bavilo prestiera stôl ako všetkých bežných udí. Po obede som išla k susedke, ktorá bola odo m a o devä rokov staršia a bola kraj írka. Pomohla mi otvori o i mojej naivite. S ou žila jej matka, sestra so sloními nohami a alší invalid.

Ob as ma pozvali na miskú polievky. Kraj írka ma požiadala, aby som jej pomohol vyšíva detské oble enie krížikovým stehom. Raz som dostal záchvat smútku a v polovici som skon il v práci. Inokedy som zo zlomyse nosti vybral popol z ohniska a rozsypal som ho po schodoch. Povedali: "Kto eve paccia? Chytil som nejakú chorobu?". Nakoniec ma pochopili a odpustili mi.

Niekedy som išiel k mníškam v sirotinci Antoniano hra sa so

sirotami. Trochu som im závidel, lebo žili svoje dni v poriadku. Jedli pri vždy dobre prestretom stole, potom sa hrali a nakoniec sa v ur ených asoch venovali Božej pobožnosti modlitbou. Pomyslel som si: - Majú š astie, už nemajú rodi ov a napriek tomu sa im žije dobre u mníšok, zatiaľ čo ja mám rodi ov, ale som nútený žiť s týmito medvedími strýkami -. Bez ich vedomia, aby som sa vyhol následnému únavnému vypo úvaniu, som ob as išiel navštívi tetu z otcovej strany, ktorá bývala na dedine. Požiadal som ju o peniaze, aby som mohol posla list jej rodi om, aby ma vzali so sebou.

V novembri každého roku ma vzali na ve trh Sant'Ugo, ktorý sa konal v Piano Vigna. V tejto lokalite si starí rodi ia z otcovej strany zriadili salaš, kde pripravovali grilované mäso a klobásy, ktoré predávali spolu s pohárom dobrého vína. Pre m a to bola príležitos by spolu s mojimi príbuznými z otcovej strany, pochutna si na dobrom mäsku a vypí farebnú sódu, pozrie sa do stánkov s grilmi, lampášmi, hlinenými hrncami, kvartérom a bumbaelli.

Na druhý de sme išli opä do Badia Vecchia na sviatok Sant'Ugo, omšu, malý sprievod a potom v obchode mojich starých rodi ov, ktorí mi ponúkali klobásu, chlieb a sódu, apovanú z uzavretej f aše loptu v hale.

Raz pred Vianocami sme išli na 3 dni do Messiny. Spali sme u príbuzného. Trochu sa mi nepá ila: vravela svojim ujom, že na trhu ukradla vají ka jednej sedlia ke, ím odpútala jej pozornos . V katechizme som sa nau il, že kradnú sa nemá. S dcérou sme ve er išli k pánovi, ktorý staval figúrky. Aby som bol ve korysý, strýkovia mi dali peniaze, aby som si ich mohol kúpi . Na Castrangiovom pomazanom stole sa mi podarilo postavi jasli ky. S konármi špargle a trochou vatových vlo iek som vytvoril chatr . Ve er som si vychutnával atmosféru dvoch svie ok vytvorených z

orechových škrupín namočených v oleji a motúza vedľa Dieťa a Ježiša. Strýko Michele tiež ocenil nápad a chcel ma odmeniť: "Ntoia, ošúp dve opuncie" a teta ich išla dostať pod posteľ, kde ich držali.

Keď som sa zastavil spať sám v Novare, počas vianočnej novény som išiel so susedkou Antoniettou na slávnosť, ktorá sa konala o piatej ráno v kostole Annunziata. V zadnej časti kostola sakristián poskytol stoličky za poplatok. Priniesli sme ich z domu. Na späťnej ceste sme navštívili Carolinu, inžinierovu právnicu, už skoro ráno v práci pod schodmi. V tom čase už išla na erpa vodu z fontány San Francesco večkými litrami, aby naplnila drevenú vanu. Povedal: "Caòsi, pokračuj tu, idem sa pozrieť, či v era večer pánom nezostali nejaké sušienky, takže môžeš raajkovať." Takmer nikdy sa nevrátil s prázdnyimi rukami. Pozval som Antoniettu, aby prišla a zapálili sme ohnisko. Keď Carolina nemohla nájsť iné na jedenie, išiel som do kuchyne po kúsok tvrdého chleba a pohár vody z "bumbaella". Do ôsmej sme sa zastavili vyrábať obrúsky, potom sme sa rozlúčili: Išiel som do dielne, Antonietta išla do svojho domu pomôcť svojej matke, ktorá bola jediná dcéra s 8 súrodencami.

Len v Novare som sa cítil ako občan. Keď som išiel navštíviť starého otca Turiho, vyistil som mu okná a on mi dal "srea" (tip). Išla som si kúpiť lak na nechty. Kúpil som si aj rozpúšťadlo, aby som ho odstránil, keď som tušil, že sa stretnem so svojimi strýkami. Ako púder na tvár som použil mastenec. Bohužia, jedného dňa som to nechal na tvári a prešiel som si svojimi trápeniami, fackami a urážkami. "Odkiaľ máš peniaze na to svinstvo?" A ja: "Nevidíš, že je to múka?". Medzitým sa susedia presahovali do inej štvrte. Jedného dňa ma pozvali do cirkusu. "Nemám peniaze..." povedal som. Požičali mi ich. Poobede som išiel do laboratória, aby som si užil predstavenie: opice na

hrazde, deti na ko och, slony, klauni, dovtedy nevídané veci. Bohužia som musel dosta 8 lír.

O nieko ko dní neskôr, na ceste do Castrangie, som v San Salvatore stretol matku spolužiaka s taškou plnou zeleniny kúpenej od farmárov. Spýtal sa ma, či sa môžem vráti do dediny (pre vtedajšiu mentalitu sa hanbil ís s taškou na námestie!). Súhlasil som a myslel som si, že s prepitným nazbieram nejaké peniaze. Bohužia, keď sa s ažkosami dostala k jej domu, odmenila ma štyrmi arašidmi. Neklesal som na duchu. Líru som získal predajom obrúska jednej pani z Fantiny. Postavil som kartónové Pinocchio s nohami a rukami pohybovanými šnúrou. Niektoré deti ich kúpili za drobné. Ďalší nápad: slnečné okuliare pre chudobné deti. Pred barmi som hľadala priehľadné farebné obaly od cukríkov. S cukrovým papierom som vyrezal rám a mohol som získať ďalšie centy. Po dvoch mesiacoch sa mi podarilo vrátiť tých 8 lír.

Starý otec mal napriek vysokému veku astmu a kýlu, ktorú nosil už od piatich rokov, snažil sa rozptýliť na vidieku, keďže dcéra k nemu takmer vôbec nechodila. Po asi dvoch letných mesiacoch, keď prišla jeho nevesta z Messiny, bol v poriadku: vyprala mu bielizeň a poprehadzovala dom, aby ho oistila od všetkého, čo sa po asi roka nahromadilo.

Keď sme sa stretli, povedala mi: 'Tvoja teta je hanblivá, nemôžeš donútiť úbohého starca, aby takto trpel v špine.' Veľer som sa išiel hlásiť, ale teta švagrinej osovala: - Je obľianka, môže si myslieť, čo chce -. A ja som mu odpovedal: "Máš pravdu, videl som, aké istenie robíš: dokonca si umyl pisoár kyselinou a opäť sa leskne." V tejto chvíli mi dal facku, pretože by sme sa o týchto veciach nemali baviť a bol som nechutný.

Jedného dňa mi starý otec dal nejaké peniaze a ja som si kúpil spevník, o ktorom sa dievčatá v dielni rozprávali. Nejaký čas sa

mi to darilo skrýva , no jedného ve era som nemal as a strýko, keď si to uvedomil, začal nadáva : "Aj toto hnusné svinstvo, teraz sa z teba stáva tyran." Pri tých slovách som mu to roztrhla do tváre skôr ako on. Tvárou v tvár mojej rebélii už ni nevidel, stiahol si pás nohavíc a začal ma surovo biť . Mal som asi trinásť rokov a bol to jediný raz, čo povedal svojej žene: ‚Po ul som, že jedna pani odchádza do horného Talianska, aby odprevadila tvoju neter do dediny a poslala ju s ňou k rodičom.‘ V tej chvíli som sa cítil šťastný, zabudol som aj na bolesti z bitiek, ktoré som dostal, potom som išiel a zamyslene si sadol do trávy. Začínala sa stmievať , pomyslel som si, keď tie noci prenikli do konárov stromov a od rieky sa zdvihol chladný studený vietor.

Oprela som sa o orech a zaspala pri pohľade na oblaky. Večer som sníval, roj farebných snov. Chladný vánok ma pohladil po tvári. Otvoril som oči a zvlášť som miloval to miesto, ktoré som vždy nenávidel a prvýkrát som si s úžasom uvedomil, že ho osvetľuje iba svetlo hviezd. Nechal som sa odísť v tomto stave opustenosti, znova som sníval. Šťastie ako tajomná tekutina vniklo po kvapkách do mojej malej bytosti. Nebola som milé dievča. Nohy som mal zvráskavené z toho, že som kráľal po ostrých kamienkoch potoka, ale celé moje telo a dokonca aj moja duša už boli zvyknuté nenávidie všetko, čo sa mohlo zdať sladké a nežné. Ale priznám sa, že ten krátky spánok v ten večer bol úžasný a už som ho nikdy nenašiel. Možno aj preto si to dodnes pamätám. Zrazu sa mi na pleci oprela ruka, prišla teta Antonia a svojím spôsobom ma prudko zobudila: "Poďte domov. Keď tam prídeme, poboškáš strýkovi ruku a povieš mu - Prosím, odpusť mi -". A tak to aj bolo.

V ten večer som si celý rozochvený ležal, v noci som nemohol zaspáť a celé hodiny som trávil v kľučovom ošakávaní dňa. Ak by som upadol do spánku bez toho, aby som si to uvedomoval,

zrazu by som za al akoby volaním alebo záchvevom svedomia, ktoré si žiadalo, aby som bol bdely a v bolestiach a nedovolil mi oddych. Zvyšok času som strávil s otvorenými o ami skúmaním príšer, ktoré no ná tma kreslila na steny a bez toho, aby som mal silu na oko vek, som plakal a plakal. Ale nebol to smutný pla , bolo to nie o iné, o som nepo ul. Na druhý de som nešiel do laboratória, pretože moje telo vyzeralo ako mapa, bolo také pomliaždené. Vrátil som sa až po týždni, keď za ali znamienka blednú .

Siedma kapitola - Emília



V nede u popoludní som išiel s nieko kými priate mi do sirotinca: reho ná sestra nám pekne vysvetlila evanjelium s nieko kými relevantnými vtipmi. Aká rados strávi tú hodinu v radosti. Jedného d a nám povedal, že v októbri príde biskup z Messiny na birmovanie.

- Zdvihni ruku, ak chceš túto sviatos , aby som ju mohol odovzda ve k azovi Monsignorovi Salvatore Abbadessovi - Nevedel som, o mám robi , nesmelo som zdvihol ruku. O pár dní som to povedal Zizi. Bola v rozpakoch: musela si h ada krstnú mamu. Navrhol som dcéru poštára, sle nu Rinu, mladú u ite ku. Ako sa ho môžeme opýta ? Na druhý de sme išli k nej domov a ona súhlasila. D a 9. októbra 1948 popoludní som išiel s priate mi do Matky Cirkvi vyspoveda sa. Na druhý de som šla ráno ku krstnej mame a ona mi dala filigránsky náramok prepletený srdie kami. Za al som sa teši . O 11 sme išli do kostola. Prišiel biskup a za al slúži svätú omšu. V prestávke sme sa zoradili v centrálnej lodi a jeden po druhom nás potvrdzoval. Po omši ujovia neponúkli krstnú mamu ani kávou. Len ju pozdravili jednoduchým volaním "komár".

Pamätám si, že ako die a, ke som sa vracal z Castrangie pred príchodom do dediny, tam bola kaplnka zasvätená Spasite ovi.

Zizì sa na chvíľu zastavil a nahlas povedal "och matky, och matky...". Myslel som, že je to modlitba. Keď som bol starší, uvedomil som si, že namiesto toho volala svojej zosnulej matke, keďže cintorín sa nachádza hneď nad kaplnkou. Cintorín som nikdy nenavštívil, pretože zizì nešiel ani na sviatok svätých. Vedel som, že pri tej príležitosti si ľudia kúpili kvety od Signoriny Signorino na mieste zvanom "Fussadello" a takmer v sprievode išli ozdobiť hrobky svojich blízkych. Raz som navrhol zizì: "Prečo nejdeme navštíviť aj hrob tvojej matky?"

Odpovedala, že jej to bude útočisko. - Je zbytočne vzýva "mami ky - mamy", ak jej nechcete doniesť ani len kvety. - Pri týchto slovách bol takmer dojatý. Išli sme do Fussadella kúpiť nejaké chryzantémy. Na Sviatok všetkých svätých som išiel zavolať dedkovi Turimu, aby nás zobral na hrob "mami iek", pre mamu a babičku Rosy. Dedko dal nedávno ten hrob prestavať, pretože v čase vojny ho zničila jediná bomba zhodená na cintorín.

Hoci som bol hrdý na to, že som vyhral ďalšiu bitku, moje myšlienky domov i nocou smerovali k rodičom. Snažil som sa rozptýliť, keď som bol v laboratóriu. Šitie ma zaujívalo : pripravila som si vatelín na ramenné vypchávkové, fúkala som na uhlie. Keď bola žehlička horúca, veľké dievčatá žehlili kusy, aby vytvorili oblečenie. Aby sa udržalo napnuté, bolo zvykom dávať olovené závažia všité medzi dve pásky na okraj. Kúpil som ich od krstného otca, ktorý predával materiál na pušky. Boli to pelety, ktoré som musel sploštiť kladivom. Niekedy si dokonca splasknem prsty... Medzitým pani Orlandová viedla platené kurzy strihania pre staršie dievčatá. Sedel som ďaleko, ale napínal som uši, aby som niečo pochopil z hodín. Raz ujovia povedali, že pôjdeme k Fantine nájsť "komárku" a "porovnať", tých, ktorí, keď prišli do Novary po dôležité veci, prespali u nás. Raz sa krstná mama spýtala zizì "Ko ko máš rokov?" A zizì: - Mi orbu da vista i

l'occhi, nun mi riguardo - (ak mi chýbal zrak, nepamätám si).

S tipom starého otca Turiho som si išiel kúpi kúsok zelenej látky, aby som si otestoval svoje schopnosti, vyrobil som si suk u. Nastal de odchodu pre Fantinu (dve hodiny chôdze). Vstali sme o štvrtej. Chcel som prekvapi Zizi tým, že som si dal suk u. Bol taký úzky, že som takmer nemohol chodi . Ke videli môj výtvor, za ali hovori : - Vychovali sme ho a teraz, ke za ína rás , je to koketa. Vzbudzuje v nás pocit hanby. A podotkol som: "Toto si nevyzle iem, ak chceš, je to takto, inak cho !" Ale v duchu som si pomyslela "ako môžem chodi v takej tesnej sukni...". Aj tak sme dorazili do cie a. Komár sa spýtal, kde som si nechal vyrobi takú krásnu suk u. - Sa figi illa - (urobila to) povedala zizi. - Takže ke musíme nie o uši , prídeme k nej -. Sova pýcha...

Ob as som v dedine videl veci, ktoré ma mrzeli. Emília bola hluchonemá, možno bezdomovec. Vä šinu dní prechádzal ulicou, kde som býval. Ak niekoho stretol, priložil si ruku k ústam. Ob as ju udia ponúkli kúskom chleba, no našli sa aj takí, ktorí jej bez škrupú dali kôrky syra a potom sa schovali, aby videli reakciu: chú a si sadla na schodík dverí a búchala si hlavu o stenu. Jedného d a, ke som išiel do obchodu po ni , som za ul hlasný hlas Antonia, slepého muža. Z opátstva, ktoré sa nachádza v hornej asti mesta, oznámil, že dorazili sardinky. S pár lírami z dedkovho sprepitného, ktoré mi zostali, som išiel do rybárstva kúpi pár uncí. Na poludnie som zapálil sporák dreveným uhlím, uvaril sardinky a vložil ich do cukrového papiera. Ke som videl ís okolo Emílie, dal som jej ich. Pozrela sa na nich s úžasom a trochu sa usmiala, aby mi po akovala. Videl som ju sedie vo zvy ajných dverách, nebúchala si hlavu o stenu, ale priložila si tenké prsty k ústam. V ten de som nejedol: musel som vy isti zvyšné žeravé uhličky zo sporáka, aby moji

strýci nepochopili moje iniciatívy.

Angela prešla okolo poludnia po tejto ceste so svojím synom Ninom, postihnutým lovekom, ktorý síce chodil, ale hovoril gestami. Išli s vedrom po polievku do sirotinca. Jedného dňa bol Nino sám so svojím vedrom, nealeko môjho domu ho dvaja chlapani vyzliekli a utiekli. Nebol schopný si stiahnuť nohavice. Bol bez spodnej bielizne. Nesmelo som ho zísťa obliec. Bolo to prvýkrát, čo som videl nahého muža. Beda, keby to ujovia vedeli, bol by z toho škandál.

V jednom z mnohých listov zaslaných rodičom som vyjadril túžbu po náramkových hodinkách. Keďže som vedel, že Signora Agostina prišla z Domodossoly, išiel som za ňou. Hneď ako ma uvidel, objal ma a dal mi balíček, ktorý poslali moji rodičia. Otvoril som ju a na moje prekvapenie som našiel hnedú jahodcu s srsťami na prsty, plstený klobúk a krabičku s hodinkami. Triasol som sa od radosti, keď mi to pani upravovala na zápästí. Dal mi pohár vody na zotavenie a utekal domov. Na druhý deň, keď moji strýkovia prišli do Novary, povedali, že keby som mal na sebe ten kožuch, mysleli by si, že som blázon: nikto v meste nihtaké nevlasťnil. Nosila som ho však s hrdosťou. Stiahol som si rukáv, aby si každý všimol hodinky. Keď som tomu dával lano, takže sa to v krátkom čase zlomilo. Na ceste do Castrangie som stretol starších ľudí, ktorí sa ma pýtali na čas. Aby som neurobil zlý dojem, pozrel som sa na dnes už neopraviteľne pokazené hodiny a povedal som, že som ich zabudol natiahnuť. - Ďakujem vám -. Pozdravili ma a pokračovali v ceste.

V porovnaní s kamarátmi som bol malý a tenký, všetci boli "vyvinutí". V liste sa moja matka opýtala zizì, či som "vyvinutá" ako moja sestra Rosa. Ale pre Zizìho hovorí o týchto veciach bolo tabu. Nevedel, že o živote viem všetko. Vzpurne ako vždy som jej povedal: "Nie som slečna, pretože som podvyživený". A

ona: - o to hovoríš? Vždy sme vás podporovali. Raz večer som spal v Castrangii a prišlo mi zle. Oblial ma studený pot. Myslel som si, že je koniec, pomodlil som sa, rozplakal som sa a vyšiel von do tmy cika pár kvapiek. A oni: "Ak znova vstaneš, udriem ňu!". Možno ma Madonna del Tindari ochránila. Vrátil som sa do slamenej postele a zaspal. Nasledujúci deň v laboratóriu v Novare ma Signorina Assunta videla bledšiu ako zvyčajne. Keď jej mašínka priniesla kávu a mlieko s opečenými plátkami ako každé ráno, ponúkla aj mňa.

Kapitola ôsma - Let lastovi iek



Ke som strávil ve a asu v Novare, zdalo sa mi, že život sa zmenil: možno preto, že som išiel navštívi dedka Turiho a rád som sa s ním rozprával celé popoludnia. Rozprával mi ve a príbehov zo svojho života a o tom, aká ažká bola kedysi jeho existencia. Okrem toho, ke som žil v Novare, mal som možnos by svedkom dôležitých udalostí, ktoré sa v meste odohrávajú. Predovšetkým tie ve ké náboženské obrady ma dojali procesie, krsty, birmovky, ale viac než oko vek iné svadobné obrady. Vtedy sa svadby slávili ve er, takmer vždy som chodil s kamarátmi na prezeranie kostola San Nicola.

Raz ve er som videl nevestu v bielych šatách vychádza v sprievode svojho otca. Biela ako sneh, vyzerala ako bábika, bola taká krásna! Bola to Carmelina, ktorá sa vydala za Filippa. Úplne som sa stotožnil a sníval som: "Ktovie, jedného d a by som mohol by na rade aj ja...".

V tých d och som mal zvláštne pocity, vo vzduchu bolo nie o

nové a zvláštne, mal som predtuchy. Bol som nepokojný a čakal som, že sa stane mimoriadna udalosť. A táto udalosť na seba skutočne nenechala dlho čakať. Okolo obeda zvyčajne prichádzal poštár. Jedného dňa v mesiaci jún po ujem jeho chrapavý hlas: "Campo, je tu pošta". Vzal som list, prišiel od ... Domodossola! Matka napísala svojej sestre.

Zrazu som ju otvoril, až som ju takmer vytrhol a prečítal, bola tam správa, na ktorú som čakal celý život: okolo 12. septembra ma moja matka príde vyzdvihnúť na Sicíliu a odviezť ma na sever! Bola som už mladá dáma, čakala ma budúcnosť a musela som si nájsť prácu. Keďže som vedel, akú reakciu by mala moja teta, z opatrnosti som schoval list na dno nádoby, v ktorej bolo more odpadu: keby si to zizì prečítal, chudák... Niekedy prišiel do obchodu strýko Micherillo, keď nepracoval v osadách v Novare. Niekedy prišiel so zizì a vystrašený povedal: "Už je to nejaký čas, o tvoja mama písala, muselo sa jej nie o sta ...". Ja som sa naopak bál, že príde ďalší list s nejakými náznakmi. Jedného dňa skutočne jeden dorazil, no našťastie bez akejkoľvek narážky na cestu na Sicíliu. Leto sa mi pomaly vytrácalo, nevedela som sa dočkať, kedy to kúrovité čakanie skončí. Práca mi pomohla prestať premýšľať a stráviť čas, ktorý ma delil od príchodu mamy. Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta chceli všetci udiť predviesť svoju eleganciu a v laboratóriu bolo vždy o robu, viac ako zvyčajne: veľa dám chcelo predviesť svoje nové šaty. 13. august bol venovaný robotníkam, ktoré si mohli ušit vlastné odevy.

Požiadala som zizì, aby kúpil veci, aby som bol na rovnakej úrovni ako priatelia. Súhlasila a vybral som si lacnú béžovú látku s modrými uzlovými vzormi. Slečna v dielni mi ju nastrihala a poverila staršiu pracovníčku, aby mi ju pomohla ušit. V deň párty som mala nové šaty ako všetci ostatní.

Boli tam aj známi, ktorí prišli z Fantiny. Jeden z nich videl moju povestnú tesnú suk u. Priniesol kúsok látky a spýtal sa zizì: "Tvoja neter mi musí uši šaty, je taká dobrá!". Vzal som jej miery. Mal som na mysli model, ktorý pre klienta vyrobila Signorina Assunta. Požiadal som o nejaký as, aby som to rozrezal a vyskúšal. "Dobre, látka je trochu ažká, vhodná na jese . Prídem okolo 20. septembra."

Medzitým Carmelina, diev a z dielne, pozvala všetkých svojich priateľov na svoju svadbu, oslavovanú v jeden septembrový večer v kostole Matrice. So zizìho dovolením som išiel na obrad. Medzi hosami bola aj pani z Domodossola, ktorá oznámila svoj blížiaci sa odchod: "Concettina, tvoje dni sú v Novare spoítané. Oskoro a príde vyzdvihnú tvoja mama".

Po bohatom oberstvení som sa šťastný vrátil domov. Dni plynuli a prišiel sviatok Tindari 8. septembra, toho roku sa mi večer mi dlhá trasa, ktorá sa vinula popri fiutare, vôbec nezerala taká ažká a nekonená ako prvýkrát, mal som pocit, že letím. Spä v Castrangii som informoval Zizì, že zostanem nieko dní s vymyslenou výhovorkou, že laboratórium zostane zatvorené do 12. V to ráno mi búšilo srdce. Natrhali sme nejaké figy, ktoré sme zobrali susedovi a zamierili do Novary. V polovici cesty som už z diaľky videl mamu schádzať po muliní dráhe. Pribehol som k nej a objal som ju zo všetkých síl, ktoré som mal v malých rukách. Zizì začal kričať: "Prečo si prišiel zrazu? Myslíš, že si so sebou môžeš vziať Concettinu?" "Áno - odpovedala matka - odchádzame o tri dni." "Nemôžeš, musí pripraviť šaty pre dámu od Fantiny." Bola to ďalšia výhovorka, ako ma držať späť. Celý čas kričal. Ihne som sa dotkol prstom oblohy. Mrzelo by ma len to, že už nebudem môc navštíviť starého otca Turiho.

14. večer sme mali večer. Zizì len otvoril ústa, aby urazil moju mamu: "Aká odvážna si mi ju vzal, nemáš srdce, príliš ma trápiš,

už a nepovažujem za sestru." Prvýkrát som videl Michelilla so slzami. Pod jeho drsnou a tvrdou škrupinou ako drevo oividne zostalo uväznených nieko ko kvapiek ľudskosti. Na druhej strane som bol chladný ako mramor a vôbec som sa tým nepohol.

V noci som nespál ani žmurknutie, v mojej mysli sa chaoticky honili tisíce myšlienok a nevedel som sa do ka rána, kedy odídu. Matka si objednala taxík od pána prezývaného "cauzi i wolf" (vl ie nohavice). Za úsvitu sme vstali, posledný dotyk kartónového kufra a pozdrav strýkom. Moja teta pri odchode vyšla zo svojej izby v slzách, s rozpustenými vlasmi a hodila sa mame k nohám s prosbou: "Teraz sa zabijem a ty budeš ma smr na svedomí do konca života! teba pýtam sa na kolenách - povedala - som len úbohá žena, sama a falošný manžel s ou zaobchádza ako so zviera om, nikto ma nemiluje Sestra moja, prosím a, neber mi ju, zmiluj sa, nemáš právo necha ma na pokoji, vyrástla s nami ako kvet a teraz žiadna v a nos !"

S rozstrapatenými vlasmi a tvárou pokvapkanou bahnom búšil do zeme a preklínal celý vesmír. Moja matka pochopila, že jej sestra sa stala nebezpe nou a strácala rozum, vydesená. Ona sa však nehýbala, nenechala sa pohnú k súcitu, bola hluchá k svojim blúzniam, h adela do dia ky a akala na koniec svojej drámy. Ke si teta uvedomila, že moja matka je neoblomná, ponáh ala sa do svojej izby a popriala nám posledné zbohom. Zrazu sme odišli, vrátila sa s nadávaním na ulicu, ke sme odchádzali, videli sme, ako sa scvrkávala, až sa z nej stala malá ierna gu a, ktorá splývala s kame mi. Možno som bol k nej krutý, ako to vedia by len deti, ale pamätám si, že ke som odchádzal z jej domu pod ochranou matkinej ruky, videl som, že sa mi zrazu chystá zmiznú všetok môj odpor. zmenila na náklonnos a ja som k nej cítil súcit (neskôr som sa dozvedel, že ma Zizi nieko ko mesiacov oplakávala na uliciach, akoby som

bola mUtva).

Na námestí Piazza Bertolami sa otvorili dvere taxíka. Z okna som zdravil všetkých, ktorých som videl až na koniec krajiny. Po as cesty som s bolesou v srdci pozoroval krajinu a meste ko pomaly sa vz a ujúce z môjho poh adu, dlho sme ml ali, až kým som neuvidel more. Teraz som bol aleko od Novary, ur ite! V mysli sa mi bili protichodné myšlienky a nedokázal som ich ovláda , potom som sa zobudil, keď ma mama pohladila a upozornila, že sme prišli. Potom som intenzívne miloval tú krajinu, ktorú som tak dlho nenávidel kvôli tomu smutnému životu, ktorý som viedol. Na stanici Vigliatore bol veľký zmätok, mnohí ako my odchádzali na sever s kartónovými kuframi a inými taškami.

Od mora prišiel tenký vietor a ja som cítil slanost , ktorá mi ochutila pery. Dobrý pocit, ktorý som cítil prvýkrát. akali sme na vlak pol hodiny. Pre ma to bol nový vzduch.udia spievali populárnu piese "Pán profesor, povedzte mi, o bolo skôr, sliepka alebo vajce". Všetci sa vracali z prázdnin na kontinente. Ke som prišiel do Messiny, s úžasom som videl, ako ko e nastupujú na trajekt. Bola polovica septembra a na tej ve mi modrej oblohe nad úžinou krúžili tisíce lastovi iek. Svojím letom vyšivali môj sen: kone ne sa vráti ťi so svojou rodinou. Snažil som sa vidie Boha v strede toho svetlého pozadia a aj keď som ho nevidel, z h:bky duše som mu akoval. Po nespo etných hodinách sme vystúpili v Ríme, aby sme sa po alších hodinách akania vrátili vlakom do Milána, kde bol alší prestup do Domodossola. Bol to sen. V tom vlaku mama pozdravila nieko ko udí, ktorých poznala. Všetci sa pýtali, odkia je a kto je s ou diev a. Nevedeli, že má alšiu dcéru.

Pozoroval som krajinu: v úžase som videl jazero Maggiore a ostrovy, potom hory. Spýtal som sa, ako dlho pred príchodom,

ke som vedel, že mesto je v údolí obklopenom horami. Do Domodossola sme dorazili v neskorých ranných hodinách. Obloha bola šedá, ulice sa tiež zdali by tmavé, udiá krá ali odhodlaným krokom h adiacim do zeme, dokonca aj ich oble enie bolo tmavé. Otec nás akal na stanici s mojím malým bratom, ktorého som pred dvoma rokmi videl na Sicílii. Bozky a objatia. Cestou domov som sa snažil objavi to miesto, ktoré sa oskoro stane mojím mestom. Po ítal som okná domov, ale bolo ich to ko, že som stratil preh ad o výpo toch. Bolo tam príliš ve a okien a príliš ve a domov na sebe. Boli také vysoké, že sa mi o i strácali na oblohe.

Zato ila sa mi hlava. V hlave sa mi vyrojili tisíce otázok, ktoré nedo kavo prichádzali a odchádzali. Po as cesty som nebol schopný zo seba vyda jediné slovo. Potom ma doma akalo alšie prekvapenie, ke som uvidel svoje sestry, ktoré som si pamätal len z fotografií. alším prekvapením bola kuchy a s drezom, batériou a plynovým sporákom (v Novare v dome nebola voda a varilo sa na drevo). Ve er k nám prišla na návštevu comare Grazia s dcérou Caterinou. Dokonca aj susedia ma chceli stretnú . Nasledujúci ve er ma otec vzal do kina. Jeden z najlepších ve erov v mojom živote, ktorý si budem navždy pamäta , až do posledného d a. Kone ne som bola s otcom, predtým som ho milovala tak, ako sa úbi neprítomného otca, teraz som ho obdivovala a kone ne som sa prvýkrát cítila chránená, ako keby som bola jeho princezná. Skrátka, zdalo sa mi, že krá am nad oblakmi, pristál som v inom bode vesmíru.

Deviata kapitola - Nebeská brána



Mame sa mi pred odchodom zo Sicílie podarilo nájs prácu u kožušníka a po dvoch d o ch ma odprevadila do práce. Odchádzali sme z domu skoro ráno: Bol som z tejto správy ve mi nadšený.

Pri vchode ma privítala sle na Tilde, ktorá mi venovala široký úsmev a vzala ma za ruku, príjemnú a milú ženu. Tilde mi povedala po milánsky "Ahoj bela tusa (diev a), po , predstavím ti diev atá, ktoré so mnou spolupracujú: Nella a Teresina. Majú ve a skúseností, nau ia a pracova . Ak existujú problémy - dodala - nehanbite sa opýta ". Takže mihnutím oka som bol spä vo svojej novej práci.

Cítila som sa už dospelá a túto zmenu v živote bela tusa po prvý raz sprevádzala menštruácia. O tejto téme ve a nevedela, ale z príbehov, ktoré po ula od svojich starších priate ov v Novare, pochopila, že takto sa dá premeni na mladú dámu. Pochopila, že na to, aby bola ženou, tento signál nepotrebuje: už bola za všetko, o sa nau ila, poznala a milovala. Už to nebola

húsenica a prešla metamorfózou na motý a. Prišiel z aleka a za pár minút prešiel z jedného sveta do druhého. Ocitla sa sama a bola na to ve mi hrdá.

Medzitým som si za ínal zvyka na novú prácu. Vtedy sa na kabáty používali kožuštinové goliere. Kože sa navlh ili špongiou a nakoniec sa ahaním zo všetkých strán pribili na drevenú dosku. Pripomenulo mi to, ke som v laboratóriu na Sicílii rozdrvil vodi e a dal ich na spodok oble enia. Aj tu bolo pár kladív na prstoch. Ak bolo trochu slnka, nechali sa suši v záhrade pri ceste, takže som musel stráži vzácne kože z perzského jah a a, líšky, norka a potkanieho pižma. Kým som sa o ne staral, rád som sledoval, ako idú autá a udia. Dokonca som vdychoval výfukové plyny áut a snažil som sa nasa tú vô u mesta, takú novú a omamnú pre diev atko, ktoré vyrastalo na istom vzduchu. Mesto mi ubehlo pred o ami a dokonca som stratil pojem o ase. Otec mi vysvetlil, že tam je de rozdelený na hodiny, kým ke som býval v Castrangii, poznal som len východ a západ slnka. Ob as, ke som ošetroval kožu, prišla staršia pani z horného poschodia a robila mi spoločnos . Hovoril striktne piemontsky a ja som ni omu nerozumel: "Che bela fiola, da ndua ti vegnat (odkia si)? Cuma ti se ciamat (ako sa voláš)?" . topím sa. "Ti mi capisat mia (nerozumieš)?" . Ke boli kože suché, Signorina Tilde vystrihla tvar golierov pre kraj írky, ktoré si ich objednali.

Postupne som sa nau ila dáva plnku z friselliny, okolo nej passafino a potom podšívku. V aka svojim schopnostiam som za al dostáva týždenné vreckové a oskoro som mal preh ad o dôchodkoch. Cítil som sa vä ší. V laboratóriu bolo rádio: rád som po úval pesni ky. V tom ase neboli chladni ky rozšírené, ale mladá dáma mala mraziacu schránku, ktorú naplnila blokmi adu, ktoré dodal pán, ktorý prechádzal s vozíkom ulicami mesta. Pre m a bolo pitie takejto erstvej vody novinkou. Dom vykurovala

lacná piecka na drevo. Nemal telefón, ale keď mal vola klientom, poslal ma k svojej tete, ktorá vlastnila stavebnú firmu s niekoľkými robotníkmi. Medzi nimi som zhodou okolností videl prvýkrát... Ale toto je ďalší príbeh, ktorý, ak budem mať čas a chuť, porozprávam neskôr.

Doma som sa dobre najedla, keď sme vyrazili na návštevu centra mesta s kamennými strechami a obchodmi s krásnymi výkladmi. V sobotu som chodieval s mamou na trh, ktorý zaberá značnú časť centra, keď som okolo obeda odchádzal z práce. Kúpili sme látku, aby som mi vyrobil kabát. Bolo to štvorcové. Slávnostne som to otvorila na Vianoce na polnočnej omši. Skrátka šťastný život.

Prišiel karneval. Zúčastnili sme sa s rodinou blízkej párty v divadle Galletti. Bol to sen vidieť maškarné plesy uprostred hier fosforeskujúcich svetiel.

Nasledujúcu sobotu, keď som vstal, niečo nebolo v poriadku. Plakal som, pretože moja matka mi nedala San Pellegrino magnesia. Prišiel jeho bratranec z Martigny. Mal s nami obed. Poobede som sa cítil zvlášťne, zdalo sa, že moje šťastie končí. Otec sprevádzal sesternicu na vlak, potom sme mali večeru.

V ten večer sme nešli von na prechádzku. Otec povedal mame: "Idem navštíviť priateľa do baru." Okolo 22. hodiny sa vrátil domov stonajúci a zadýchaný s bledou tvárou, skamenelý silnou bolesťou na hrudi. "Tereza, priprav mi harmančekový čaj." Zatiaľ čo otec lapal po dychu na posteli, ja som bežala s tetou zavolať lekára o 50 metrov ďalej. Hneď prišiel, no otec medzitým prestal žiť. Neskôr sme sa dozvedeli, že praskla aorta. Aj tak by sa nedalo nič robiť, ocko prešiel nebeskou bránou a odletel do neba. Bolo 17. februára 1951. Celú noc som cívil na bezvládne telo môjho otca. Točila sa mi hlava, zmes migrény a závratov, ktoré ma takmer vzali preč z tej miestnosti, kde sa všetky predmety

stali nenávisťnými, pretože boli svedkami nespravodlivej smrti. Nikdy som neprestal myslieť na svojho otca a na krutý osud, ktorý ma čakal v Domodossole, slzy mi už nemohli tiecť z očí, lebo boli suché od plaču. Toho Boha, ktorého som si predstavoval pri svojom odchode v oslnivom svetle na Messinskej úžine, kde sa skrýval? Prečo nás opustil? Prečo ma tak oklamal? Prečo teraz, keď som našiel svojho otca, mi ho navždy zobrali? Aký zmysel mala táto tragédia? Teraz, keď sa Boh tu v Domodossole zdal iný, vzdialený, nepolapiteľný, zdal sa stvorený z temnoty, nepolapiteľný a nehmatateľný, zatrpknutý, Boh, ktorému som už nevedel, či mu mám znova dôverovať, alebo ho ignorovať po zvyšok svojich dní. Celé noci a noci som mlčal, bdel som so smi napätými v tme a takmer som dúfal, že s príchodom dňa sa všetko vráti do starých koľají. V tých mučivých dňoch, keď bola moja rodina na okraji priepasti, som si uvedomil, že nebo nie je miesto pre malé dievčatá.

V jednu z tých nocí som v skorých ranných hodinách skolaboval a po trýznivom spánku som sa ponoril do sladkého sna: ocitol som sa na jazere, potom sa mi zjavil môj otec so smi a tvárou ponorenými do nebeského svetla. Teraz jej tvár už netrpela a bola opäť krásna. Jemne sa na mňa usmial, vzal ma za ruku, objal ma a začal sa so mnou rozprávať. "Moje dieťa - povedal - o ti chcem teraz povedať, je moja láska, všetko dobré, o čom chcem. Okolnosti spôsobili, že sa nepoznáme. Naozaj utujem, že som ňu a nevidel vyrastať ...".

Niekedy myslím na ten sen a na moju poslednú cestu, myslím na to, kedy ma Pán zavolá, rád si predstavujem, že keď prekroím nebeskú bránu, môj otec ma čaká, oblečený ako v tú noc, keď ma vzal do kina: s ním si musíme veľa vecí povedať, musíme pokračovať v tom rozhovore navždy prerušenom v tú chladnú februárovú noc. Myslím, že by to bol najlepší spôsob,

ako za a moju najnovšiu cestu.

Mama zostala v zúfalstve so štyrmi deťmi a bez dôchodku, pretože otec bol obyčajný obuvník. Všetok chlad a všetka bolesť sveta došla na našu chudobnú rodinu emigrantov.

aleko od našej krajiny, aleko od života sme boli zrnkami piesku, ktoré rozfúkal púštny vietor.

Moja matka stratila seba a celú svoju dušu. Stala sa prázdnu škrupinou. Jeho telo bolo stiahnuté ako kus dreva, stále chudol a jeho zmätený pohľad v bledej a bezvýraznej tvári zostal celé minúty upretý k vzdialenému bodu, k otcovmu hrobu. Stala sa ako duch posadnutý nemožnosťou zabudnúť. Vnímal som moment, keď spadne a upadne do beznádeje bez východiska. Snažil som sa ju potriasť, hovoril som s ňou a snažil som sa ju rozveseliť. Je neuveriteľné, že roly sa úplne obrátili: bola to dcéra, ktorá utešovala svoju matku, rozprávala jej príbehy, aby ju pripravila na život bez manžela a pomohla jej zabudnúť. Ja, najstaršia dcéra, som ešte nemala 15 rokov.

Po večeri som sa vrátil do práce u kožušníka, aby som nazbieral ešte pár lír. Bol som ten, kto sa snažil udržať plameň nádeje nažive. Ale nakoniec moja mama, neviem ako, možno silou zúfalstva, medzi jedným a druhým plaménom, vzala na plecia celý svet a pomaly sa vrátila k krajínke, šila nejaké sukne a župany. .

Kapitola desiatá - Krásna tusa



V máji toho istého roku chytil môj malý brat osýpky a ja som ich dostal tiež, ke že som sa nimi ako die a nenakazil. Ke som ležal v posteli, po ul som, ako moja mama otvorila dvere. Nieкто zazvonil. Potom som po ul hlas zizì a Micherillo. Bála som sa: predtým ma nikdy nezobrali do Domodossoly za rodi mi a teraz sa objavili. Zostali asi týžde , potom odišli trochu sklamaní, pretože dúfali, že sa s nimi vrátim na Sicíliu. V novembri prišiel list s iernymi okrajmi. Mama bola vystrašená, ke ju otvorila, triasla sa jej ruka. Videl som ju plaka : zizì oznámila smr starého otca Turiho. Našli ho mUtveho na vidieku Bordonaro 8. novembra. Mal 87 rokov. alší rok nastalo ešte vä šie sklamanie, ke náhodne vyšetrovania viedli k prí ine smrti udusením vreckovkou v krku, nájdenej pri exhumácii. Zlo in spáchala žena spolu so svojím bratom, susedmi na vidieku, aby ukradli dôchodok vo výške 11 000 lír. Neskôr si za u odsedeli 24 rokov väzenia a 12 rokov za sú až.

Bol som na alej smutný. S malými peniazmi sa 5 udi neobišlo. Sle na Tilde mi odporu ila falošné prepustenie, aby som sa mohol zaregistrova na úrade práce. asto som chodil kontrolova , i je nejaká práca, ale nádeje boli malé. V apríli 1953 som sa dozvedel, že v továrni najali nejaké diev atá. Nepotrebovali, ich otcovia už mali zamestnanie. Išiel som teda protestova do kancelárie: potreboval som pracova viac ako ostatní. V máji som kone ne vošiel do továrne, kde sa vyrábali gumi ky, šnúrky do topánok, pásy, bužírky na elektrické drôty. ažká práca s týždennými zmenami 6-13 a 13-21. V prestávkach som chodila aj ku kožušníkovi, aby som si zaokrúhlil plat a u avil mame.

Prišiel august. Na prázdniny musela komára Grazia odís za staršou mamou na Sicíliu. Rozhodla som sa odís aj s dcérou Caterinou. Odišli sme vlakom do Milána a potom do Ríma, kam sme dorazili v noci. Na vlak na Sicíliu sme museli aka nieko ko hodín.



Na stanici sme našli pár dedin anov a medzi nimi aj trpasli ieho herca z Novary Salvatore Furnariho a vojaka, ktorého meno si nepamätám. Zatia o Signora Grazia odpo ívala na lavi ke, Caterina a ja sme boli pozvaní na prechádzku. Vzali nás na Piazza Esedra jes mottarello. Zdalo sa, že za ína ožíva .

Ke prišiel už preplnený vlak, signora Grazia sa ponáhala nastúpiť s dvoma veľkými taškami. Vlak úplne nezastavil a ona spadla na koľajnice. Catherine, ja a celý dav sme kričali k Veľkému Otcovi, keď sme ju vytiahli plnú modrín, ale zázračne živú. Odmietla prevoz do nemocnice. Po hodine vlak odišiel. Pred poludním sme dorazili na stanicu Terme Vigliatore, kde sme nastúpili na autobus, ktorý viedol do Novary Sicílie, hostí Zizi a Micherillo.

Privítali nás ako estných hostí. V noci, keď sme všetci traja vo veľkej posteli, Caterina a ja sme nespali ani žmurknutí. Signora Grazia bola plná bolesti. V tú istú noc prišlo prekvapenie: niektorí mladí muži nás serenázovali gitarou a husami, ale strýko Micherillo ich našťavaný prinútil utiecť.

Caterina mama trávila väčšinu času v posteli. Len dvakrát za desať dní vyšla na návštevu k staršej matke. Poobede som išiel navštíviť svojich spolužiakov a priateľov z laboratória. Jedného dňa som videl aj spolužiaka, ktorý ma prišiel objať. V ruke držal bicykel a ja som ho požiadal, aby ma zobral na jazdu. V tom čase v Novare dievčatá na bicykli nikdy nevideli. Len keď sa to Zizi dozvedela, pokarhala ma: "Stala si sa sovou, nikdy by som si také veci nepredstavovala."

Späť v Domodossolo mala Signora Grazia ťažkosť s zotavovaním sa. Po tom páde zabrali bolesti artrózy. Odvážila sa až vtedy, keď išla s rodinou na nejakú párty, kde som bol pozvaný aj ja.

Vrátil som sa do práce v továrni a kožušníctve, no potreboval som nové skúsenosti. Jedného dňa pri návšteve farnosti San Gervasio a Protasio ma don Giuseppe Benetti oslovil, aby mi položil niekoľko otázok. Zverila som sa mu so všetkými svojimi trápeniami. Povzbudzoval ma a povedal mi: "V nedeľu popoludní príďte do oratória. Nájdete tam prezidentku Katolíckej akcie, slečnu

Germanu, ktorá vás predstaví diev atám a dá vám ve a dobrých rád." Okamžite som sa ocitol v pohode: s trochou ostychu som sa za al spriateli . Báľ som sa, že nebudem môc hovori , ale s Božou pomocou som prekonal prvé ažkosti. Rád som ítal noviny združenia obdivujúce zakladate ku Armidu Barelli: v aka nej sa môj život zlepšil. Ke mi to smena vo fabrike dovolila, išiel som na rannú omšu o siedmej, kde som stretol dona Benettiho, ktorého som považoval za svojho duchovného vodcu. V nede u som sa dobrovo ne prihlásil, že strávim hodinu pri dobrej tla ovke pred kostolom. Neskôr ma pozvali do rady ACLI. Pri všetkých tých predsavzatiach som sa cítil dôležitý a naplnený.

Továrenskí kolegovia ma hodnotili bigotne, ale necítil som sa neprijemne, naopak, modlil som sa za nich a volal som ich spä , ke pred za iatkom zmeny v šatni hovorili vulgárne.

Jedenásta kapitola - Porcelánová tvár



V jednu nede u v lete zorganizoval prezident Azione Cattolica Germana výlet do hôr. Z mála pe azí, ktoré mi zostali, som mohol zaplati cestovné. Prišli sme autobusom do Goglio, potom lanovkou na Alpe Devero a potom pešo do Crampiola. Rozjímal som nad krásou hôr pokrytých kvetmi: rododendrony, masliaky, divoké orchidey. u oriedky na hodovanie. Kabíny s kamennými strechami a drevenými oknami s jasne ervenými a ružovými muškátmi visiacimi z parapetov. Spýtal som sa Germana, kde kon í cesta. "Ke sme unavení, zastavíme sa na obedový balí ek." Okolo 13-tej hodiny sme sa zastavili napi sa istej vody, ktorá padá zo skaly smerom do doliny. Po jedle, modlitbe a spievaní sme sa pobrali spä . Triasol som sa od radosti: ešte nikdy som nestrávil taký krásny de . Doma som všetko povedal mame a videl som, ako sa usmieva.

Z asu na as som dostal poštu od priate a z Novary na Sicílii: požiadal ma, aby som mu našiel prácu v Domodossole, aby sme sa mohli stretnú . Bola som ve mi zmätená, ale š astná, že ma niekto miluje. Bol tam aj chlapec z Domodossoly, ale nemal som ho rád: ráno vypil panáka grappy a mal vždy ervené líca.

Ranné meditácie mi ukázali cestu do kláštora, no zároveň sa mi pá ili deti a myšlienka založi si rodinu. Zveril som sa do Božej

vôle, nede né popoludnia som trávil v oratóriu a plánoval som s kamarátmi týždenné katechistické úlohy. V niektoré nedele sme chodili do oratórií v susedných mestách. Cesta autobusom ma vyrušila, ale odvaha prekonala nieko ko malých bolestí.

1. mája 1954 ACLI a oratórium zorganizovali výlet: dopoludnia pú do Sanktuária Madony di Oropa a popoludní zhromaždenie ctihodného pastora v Bielle. Bol som jedným z prvých, ktorí sa prihlásili s mojou kamarátkou a jej priateľom Pierinom. Odišli 2 autobusy plné mladých ľudí. Medzi nimi bol aj hanblivý blond chlapec, ktorého som už niekde videl. Bol to naozaj on: pracovník stavebnej firmy, kde som telefonoval zákazníkom kožušníka. Pierino mi ho predstavil: bol to jeho bratranec. Po asi dva mesiace nikdy neopustil oči. Keď som prišiel domov, povedal som to mame. Nasledujúci večer som ho videl pod balkónom izby na prvom poschodí. "Mami, mami, poď sa pozrie: tu je chlapec, ktorého som stretol v Bielle." A ona s polovičným úsmevom: "Je evidentné, že sa ti dvorí." Nasledujúci večer, keď som vyšiel so susedom, našiel som ho pred sebou. Nesmelo sa spýtal, či môže ísť s nami. Trochu váhavo som prijal. Prelomili sme sa ady rozhovormi o tom a tom. Po popoludnej zmene v továrni ma zobral domov. Raz večer som ho zobral, aby som ho predstavil jeho matke, ktorá ho prijala veľmi dobre. Vo voľnom čase navštevoval oratórium. Vtedy boli chlapci a dievčatá oddelení, až na konci stretnutia sa mohli stretnúť. Zúčastnili sme sa aj stretnutí ACLI.

Hoci moja mama pochádzala zo Sicílie, kde dvaja chlapci, ktorí sa milovali, nemohli ísť sami von, dôverovala nám a za nás sme pokojnú cestu. Giuseppe mi povedal, že sa stretol s mojím otcom: aby získal nejaké peniaze, keďže mal 4 deti a iba otec, ktorý pracoval, ako dieťa a robil nejaké veci pre finančníkov z kasární pár krokov od jeho domu. Niekedy zobrala ich topánky môjmu otcovi

na opravu. S radosťou som po ňu išiel.

Povedal mi niečo iné: keď som 16. septembra 1950 prechádzal Rómom do Domodossoly, virtuálne sme sa stretli. Giuse, ako ho stále volám, prišiel na svätý rok na bicykli. Dobrodružná cesta: Z Domodossoly odišiel spolu s kňazom z údolia, ktorý rýchlo šliapal do pedálov v horských ťmách. Sledovať ho bolo takmer nemožné. Zastavil sa, až keď uvidel nejakú zeleninovú záhradku, aby si dal šalát. V polovici cesty zostal Giuse sám. Cestou našiel predavača a so starým bicyklom plným haraburdia, ktorý mal predávať. Robili spoločne nos až do Ríma.

Prišiel august. Továreň sa na sviatky zatvárala a ja som sa rozhodol ísť za sestrou Rosou, ktorá bola na rekonvalescencii v kopcoch pri jazere Mergozzo. Požiadal som mníšky, ktoré viedli dom, aby ma na pár dní zastavili. Práve som spomenul tento nápad Giuse. V dome boli na dovolenke ďalšie dievčatá. Medzi nimi aj kozmetička a nejaké mníšky. 15. ráno, na sviatok Nanebovzatia Panny Márie, nás po svätej omši zavolať do svojej izby, aby sme si zaciľovali. Naplnila nám tváre rôznymi krémami, maskami a rúžmi: vyzerali sme ako voskové sošky. Na obed zavolať teta mníška a povedať: nebolo to tak, že by sa k nám takto správala.

Popoludní som pri pohľade na jazero z okna videl, ako sa Giuse objavil. Nechcel som byť videný s tou porcelánovou tvárou. Keď ma videl vo dverách, skoro ma nespoznal. Ospravedlnil som sa a vysvetlil som, že to bol experiment a ostatné dievčatá sa tiež zmenili. Poobede sme sa poprechádzali v záhrade domu. Večer sa so mnou rozlúčil: "Oskoro sa uvidíme v Domodossolle, ale s istou a sviežou tvárou ako predtým".

Dvanásta kapitola - Fialky



Ke sa dva týždne prázdnin skonili, pokračoval som v práci v továrni na smenu od 13 do 21. Ke som navliekal cievky do vretien strojov, myslel som na Giuse, ale zároveň som sa naozaj ho chcem vidieť. V 21 zaznela siréna a moje srdce začalo búšiť. Ke som opeiatkoval kufrík, keď som vyšiel z brány, uvidel som v polotme bicykel. Bol to naozaj on: podišiel ku mne, hanblivo sa mi pozrel do tváre a povedal: "Páči sa mi taká jednoduchá". Prinútil ma sadnúť si na hlavu bicykla a odviezol ma domov. Vymenili sme si jednoduchý pozdrav na dobrú noc. Toto sa dialo takmer každý deň. V nedeľu poobede sme si urobili pár cyklotúr po okolitých dedinách. Jedného dňa ma vzal do svojho domu, aby ma predstavil svojmu otcovi a matke, dvom sestrám a bratovi. Postupne ma tiež predstavila svojim strýkom a bratrancom ako priateľa.

Ke nás mama uvidela z balkóna, prinútila nás ísť hore do domu. Zatiaľ čo ona zbožňovala toho chlapca, bol som veľa mi nerozhodný. 8. decembra, v deň Nepoškvrneného počatia, na moje meniny, zazvonil zvonček. Bol to kvetinár, ktorý mi podal kyticu červených karafiátov. "Mami, Giuse mi poslal pozdrav!". Aké sklamanie pri otvorení karty: nebol to on, ale náhodne sa

stretol 14-ročný chlapec. Bolo tam napísané "Milujem a" s podpisom. Možno si myslel, že som v jeho veku.

Na Štedrý večer sa Giuse objavil s veľkou farebnou vázou plnouokolád a blahoželaním. Po akoval som sa a išli sme spolu na polnočnú omšu. Po návrate domov mi povedal: "Zajtra musím ísť s rodinou na obed k príbuzným. Uvidíme sa znova v Santo Stefano". 26-teho ráno som mame povedal "už s tým chlapcom nebudem chodiť, vrátim mu vázu, nechcem záväzky". A ona s prísnympohľadom: "Ty si sa zbláznil, mohol si to urobiť, keby som už nezjedlaokoládky".

Nasledujúce dni prišiel Giuse ako zvyčajne po mame do práce. Na úseku cesty pešo alebo na sude bicykla som s ním takmer neprehovoril. Na Nový rok 1955 som išiel na svätú omšu. Bol tam aj on a nakoniec ma odviezol domov. Vo dverách mi povedal: "Môžeme vedieť, čo máš na mysli, aby som takto trpel?" a slza mu utiekla. Tá kvapka pretiekla vázu a ja som mu venovala úsmev. Dal mi pusu a povedal: "Dnes popoludní sa vyzdvihnem na večery na Mount Calvary. Po večerách sa bude premietať film v ACLI klube." Prijal som a rozlúčili sme sa. Nahlásila som to doma a mama spokojne povedala: "Takého dobrého chlapca by si už nikdy nenašiel".

O 14.00 sme odišli na Kalváriu po mulej dráhe s kaplnkami Via Crucis. Raz vo Svätyni sme spievali večery a po požehnaní sme išli do klubu. Nepamätám si názov filmu, ale bol veľmi nudný, tak som navrhol, aby sme sa vrátili do mesta do kina Catena, kde sme si mohli užiťlepší film s názvom "Violette".

V apríli, keď sme v vláku precestovali údolie Vigezzo a Centovalli, išli sme s jeho rodičmi na festival kvetinových plavidiel v Locarne. Stretli sme Giuseho krstného otca, ktorý ma predstavil ako "priateku". Strčil si ruky do vreciek a z peňaženky vybral 10 švajčiarskych frankov, dal ich Giuse a povedal: "Dobre, kedy sa

ženíš?". Pozreli sme sa na seba, nikdy sme sa o tom nerozprávali.

V nasledujúcich dňoch sme začali pestovať myšlienku manželstva. Rozprávali sme sa o tom aj doma. Mama sa tešila, no zároveň bolo málo finančných možností. Postupne sme si kúpili obleky a bielize. Nemali sme žiadne špeciálne potreby. Išli sme hľadať malý a skromný byt. Našli sme ho v starobylej štvrti Motta, a preto sme určili deň svadby: pondelok 19. septembra. Išla som s mamou do obchodu s látkami Panzarasa kúpiť šípku na svadobné šaty a odniesla som ju k kožušináre Signore Tilde, ktorá mi vždy s ubovala, že ju urobí s láskou.

Na radnici zákaz sobáša musela podpísať moja matka, pretože som bol ešte nepĺnoletý. Dokonca aj Giuseho rodičia boli šťastní. Monsignor Pellanda nám vo farnosti povedal krásne slová povzbudenia: "Vždy budete skromní s touto vierou, aby ste mohli mať radosť a strasť, ktoré vám život pripravil. Dovolím vám nájsť červeného bežca pozdĺž hlavnej lode."

Museli sme pripraviť zoznam príbuzných a priateľov, aby sme doručili svadobné služby ako obvykle. Veľmi málo hostí. Giuseova matka povedala "Dva na rodinu". Postupne sme dosiahli 35 ľudí. Vybraní svedkovia: strýko Carmelo di Giuse a pre mňa Pierino, tvorca nášho stretnutia. Týždeň pred svadbou pre nás pripravilo pánske oratórium na česť don Giuseppe Briacca párty. Majster Furiga namaoval na tabuľku obrázkov pozdravov a vytvoril pergamen so zoznamom priateľov. Bol tam aj stôl pokrytý perivom a limonádami. Takáto párty v oratóriu ešte nebola. Kolegiálny kostol svätých Gervasia a Protasia bol renovovaný a chodník bol plný sutín a kameňov, no niektoré ochotné ženy urobili všetko pre to, aby ho upratali na počesť Giuseppa a Concetty.

16. septembra prišli Zizi a Micherillo dojatí, pretože Concettina

sa vydávala a on ju musel sprevádzať k oltáru namiesto jej otca, ktorý tam už nebol.

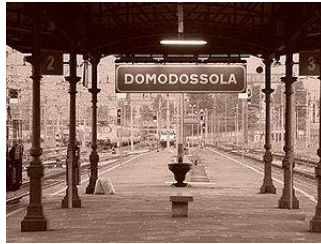
Medzitým prišlo niečo ko malých darčiek: kanvica na kávu, mlynček na kávu, malé poháre na likér, súpravy tanierikov a príborov od príbuzných a priateľov, ktorí dostali priazeň, súprava kuchynského náradia od Pierina a jeho strýkov. Ženská katolícka akcia nám darovala obraz pri posteli so Svätou rodinou, asistentom donom Benettim nádhernou zelenou vázou na kvety so striebornými dekoráciami.

Predchádzajúca noc bola dlhá. Myslel som na mamu, ktorá zostala s tromi deťmi, ktoré boli ešte malé a s malými prostriedkami. "Málo veríš, nenaučil sa oratórium, že v živote je vždy prozreteľnosť?" povedal som si. V pondelok 19. som vstal o siedmej. Signora Tilde dorazila v upravených šatách. Obliekla ma a upravila závoj, ktorý som si kúpila v Miláne. O 9 prišiel taxík, aby ma odviezol do kostola. Bol som zmätený, našiel som more ľudí, ktorí ma sledovali. Giuseppe už na mňa čakal pri oltári s kyticou pomarančových kvetov v sprievode svojej sestry Rosy, pretože matka Olimpia by bola príliš nadšená z toho, že sa jej prvé dieťa vydáva. Pridal som sa k nemu v sprievode strýka Micherilla na červenom koberci.

omša za otca. Nadšený bol aj monsignor Pellanda. Spomínam si na povzbudzujúcu homíliu, požehnanie prsteňov, prisľúbenie doživotnej vernosti a na záver obradu podpisy. Keď som odchádzal, Pierinova matka, ktorá sa v tej chvíli stala aj mojou tetou, mi položila na hrudník odznak žien z Azione Cattolica.



Kapitola trinásta - Nový život



Po oslave v kostole nasledovalo oberstvenie v bare Grandazzi vo via Castellazzo. Medzi jedným bozkom a druhým sme mali pre hostí aperitív s pizzou a peivom. Pozdrav a špeciálny bozk pre svokrovcov Olimpiu a Armanda, ktorí išli s mamou po kufor, a potom bežali na stanicu, aby stihli vlak o 12.15 na svadobnú cestu.

Mama horko plakala. Vošli sme do kupé. Prednosta stanice písalkou oznámil odchod, kým sme sa s Giuse vyklonili z okna na poslednú rozlúku. Zaalo sa dobrodružstvo nášho života.

Ke sme boli vo Florencii, kráali sme smerom k hotelu, ktorý nám naznačila kožušináarka Signora Tilde. Pri ve kolepom vchode nás privítala hudba, potom nás komorník uviedol do izby na treom poschodí. Pre nás bolo všetko nové, dokonca aj spanie v manželskej posteli.

Prvý de sme navštívili mesto, druhý sme išli na Piazzale Michelangelo, kde ste mohli obdivova celú Florenciu. Urobili sme nieko ko fotografií: Giuseho fotoaparát s kotúom filmu mohol urobi osem iernobielych fotografií.

Na tretí de odchod do Ríma. Hotel bol skromnejší, pretože peniaze odložené na obete museli sta i. Zastavili sme sa na pár dní, aby sme navštívili štyri baziliky, ktoré Giuse videl vo svätom

roku, a fontánu di Trevi. Vrátili sme sa aj k fontáne Esedra, tej slávnej noci v roku 1953, keď Signora Grazia spadla pod vlak.

Nastal čas odísť na Sicíliu. Po dlhej ceste vlak dorazil do Kalábrie a z Villa San Giovanni sme konečne videli Sicíliu. Giuse si tieto chvíle vychutnával: vlak bol naložený na trajekt, Madonnina na vrchole pri vstupe do prístavu Messina.

Na stanici nás čakal strýko Carmelo, matkin brat, s manželkou Gaetanou a dcérami Rosettou a Antoniettou.

Privítali nás ako dvoch princov. Zastavili sme sa na dva dni na návšteve Messiny: katedrálne hodiny, ktoré som videl ako dieťa, Madonna di Montalto a ďalšie veľa mi krásne námestia.

V tom dome bola len jedna chyba: v našej vere sa strýkovia a bratrance obliekli a namiesto toho, aby si sadli za stôl, povedali: "Poďte sa prejsť popri mori". Giuse a ja sme rezignovane vyšli na chodník. Okolo 23:00 sme išli domov a teta začala variť. Raz v noci dal slimáky s ulitou do omáčky, ale dôležitá je náklonnosť, nie zvyky.

Na tretí deň nás s niekoľkými slzami odprevadili na vlak. Strýko Micherillo bol na stanici Terme Vigliatore s taxikárom, aby sa dostal do Novary. V dedine nás čakali Zizì, zia Maricchia a zia Peppina. Naozaj sa zdalo, že prichádzajú princovia z Domodossola.

Na druhý deň sme išli do Badiavecchie navštíviť našu starú mamu Concettu z otcovej strany a otcových strýkov, sestry a bratov. Na námestíku s trafikou mojej starej mamy sa zišlo veľa obyvateľov dedinky, ktorí ma poznali ako dieťa, a nahlas volali na ostatných: "Concettina prišla s manželom!"

Bozky, objatia, začervenané tváre. Zdalo sa mi to ako sen. Bolo to presne päť rokov, keď som opustil krajinu.

O dva dni neskôr nás taxikár "Cauzi i Lupu" odviezol do Taorminy. Na poludnie nás zaviedol do reštaurácie, kde nás

obsluhovali v bielych rukavi kách. S Giuse sme sa na seba pozreli, že: "Budú nám sta i peniaze?". Po návšteve Taorminy a potom Castelmoly pod lejakom sme sa k večeru vrátili do Novary, unavení, ale spokojní.

Na druhý deň už bol čas vrátiť sa do Domodossola. Čakali nás predsavzatia nového života.



Kapitola štrnástá - Naše prvé hniezda

Hoci som sa už v 50. a 53. roku vydal na cestu do Domodossoly, bolo to, akoby som odišiel prvýkrát: smeroval som k novému životu pre dvoch.

Po nastúpení do vlaku na trajekte sme vyšli na terasu, aby sme videli Madonninu v prístave a pomaly sa vznášajúcu Sicíliu.

S plačom sme sa vrátili do kôp a usadení na drevených laviciach. Poschodové postele vtedy ešte neboli.

Keď prišla noc, zašli sme dierami so zvesenými krkami. Občas sme vstali a pozreli sa von oknom. Na dôležitých staniciach prednosta nahlas oznamoval názov mesta. V Neapole boli na chodníkoch "guaglioni", ktorí predávali pizzu. Slyly najprv požiadali cestujúcich, aby im dali peniaze, potom vlak opäť odišiel a zostali im peniaze a pizza.

Pomaly sme sa blížili k Milánu. Vo vlaku do Domodossola som zažil emóciu, ktorú som prvýkrát zažil pred 5 rokmi: jazero Maggiore, pohorie Ossola, kamenné strechy. Tentoraz spolu s manželom Giusem. Okolo obeda sme dorazili do cieľa.

Mama a otec Giuse Armanda na nás čakali. Bola to párty: keby mohli, nechali by zvoníť.

Rýchly obed s mamou Olimpiou a potom odpocúvanie v našom novom hniezde vo štvrti Motta. Nasledujúci deň som pokračoval v práci v továrni a Giuse sa vrátil na stavenisko.

Moje myšlienky smerovali k múmii pre moju nedostatnú podporu, ale môj duchovný vodca Don Benetti ma povzbudil, aby som sa modlil, a uistil ma, že veľa ľudí ju miluje. Niekedy sme s Giuse išli na obed k nej domov a ona si to užila. Jedna z mojich sestier si medzitým našla prácu, čím prispela k novej podpore pre rodinu.

Krátko nato sme oznámili mame, mame Olimpíi a otcovi

Armandovi, že sa v júli stanú starými rodičmi.

Začínala som pociťovať tehotenskú nepohodu, ale volala pracovnú povinnosť. Vtedy pracovníci neboli chránení ako teraz. Giuseovi sa podarilo nájsť lepšiu prácu ako na vonkajšej stavbe: malá továrňa na drevené predmety, ako sú zátky do sudov, nástroje na rozpletanie vlnených pradien a dokonca aj "paungi" (drevené vretenice). V piatom mesiaci sme zažili obhliadku obchodov pri hľadanií kôfy pre budúceho novorodenca. Šírka bola vždy väčšia ako vchodové dvere a museli sme sa rozhodnúť pre presťahovanie.

Vtedy ešte žiadne agentúry neboli, sem-tam sme sa chodili pýtať. Prozrete nás nám dovolila nájsť byt na druhom poschodí domu vo via Scapaccino, hneď vedľa kožušnickej dielne.

V krátkom čase sme zorganizovali presun. Už sme neboli v centre mesta, ale ani ďaleko, bližšie k môjmu pracovisku.

Mesačné nájomné bolo 8 000 lír, veľa za naše mizerné platy, ale byt bol príjemný a svetlý. Vo dvore by sme mohli mať aj pár metrov štvorcových pôdy, kde by sme pestovali aromatické bylinky a kvety, moja váša.

Dostali sme kúpeľňu, upratali sme izby a obliekli okná krásnymi závesmi s drapériami a žltými závesmi v kuchyni. Po presťahovaní šiel život normálne ďalej. Moje brucho bolo orozzretejšie. Jedného dňa sa ma kolegyňa spýtala, kedy budem doma na materskej dovolenke a poradila mi, aby som išla ku gynekológovi. Stretnutie som si teda dohodol súkromne. Lekár mi skoro vyčítal, že čakám príliš dlho: "Po šiestom mesiaci nemôžeš pracovať a si už v siedmom: riskol si". Na druhý deň som dokument doručila na úrad a dokonca aj referentka povedala, že som naivná.

Medzitým som si pripravovala výbavu ku pletením svetrov, košie, topánok a plienok zo starých obliečok, ktoré mi dala

mama.

Išli sme kúpiť aj košík, ktorý som si nechala pripraviť mnou vyšívanými obliekami v neutrálnych farbách, nevediac, či je to chlapec alebo dievčatko. Konečne 2. júla večer sa vody pretrhli a s už zbaleným kufrom sme vyrazili pešo do nemocnice. Gynekológ, ktorý ma vyšetruoval, povedal Giuse, že môže ísť domov. Pôrod práve začal a trval asi 20 hodín. Na druhý deň sa vrátila na materskú, keď som ešte čakala na pôrodnej sále.

V jednej chvíli sa narodil chlapec a sestra to išla povedať otcovi dieťaťu a, ktorý od dojatia takmer ochorel. Po hodine bol schopný objasniť naše prvé dieťa, ktoré sa volalo Armando po svojom dedkovi. Po niekoľkých hodinách boli informovaní aj starí rodičia, strýkovia a bratrance. Vyzeralo to, akoby to bolo prvé bábätko na celom svete.



Kapitola pätnästa - akujeme Bohu...

Pär hodín po pôrode mi sestri ky v pôrodnici priniesli toto stvorenie z mäsa a kostí do postele. Priložili mi ho na prsia. Okrem handrovej bábiky, ktorú pre m a vyrobil Zizi ako die a.

Pobyt v nemocnici bol vtedy jeden týžde . Pred návratom domov sa chodilo do nemocni ného kostola na "o istu", požehnanie od k aza.

Na oddelení bolo všetko pripravené na odchod domov, no za ínala sa mi to i hlava. Pôrodná asistentka mi otestovala teplotu: 39. Museli sme s bábikou presta ešte dva dni. Nakoniec sme sa vo štvrtok 12. takmer uzdravili a išli sme domov. V nede u 15. d a bol Armando odvezený v novom ko íku ku krstite nici so svojím otcom Giuseppem, jeho priate kou Mariucciou, krstnou mamou a krstným otcom Basiliom, priate om oratória. Nemal som rados zú astni sa akcie, pretože starší pover ivo odporú ali zosta doma. Uspokojil som sa s prípravou malého ob erstvenia.

Život v trojici bol iný, ale darilo sa mi celkom dobre. Mala som ve a mlieka, malý rástol a každý týžde som ho brávala do detského centra na kontrolu.

Na konci dvoch mesiacov som, žia , opä za al pracova vo fabrike. Vtedy ešte škôlky neboli. Babi ky sa dohodli, že sa o neho budú stara každý týžde .

Ke som pred odchodom do práce odpracoval šes hodinovú zmenu, Giuse to zabalil a odniesol na miesto ur enia. Nevedome toto die a trpelo a ja som plakal s ním.

Bohužia som nemohol opusti svoju prácu. Pomaly, s vierou, sme pokračovali v trojcestnej ceste: prvé jedlá, prvé kroky boli úžasné veci. Prvý de v škôlke si Giuse kone ne našiel lepšie platenú prácu. Pär rokov bol školníkom na základnej škole, potom ho zavolali na radnicu, aby obsadil post zmierovacieho

posla.

Vzniklo tak okno, aby som odišiel z práce v továrni a venoval sa dieťaťu a urobil, kým mu dám brata. 17. augusta 1962 nás rozveselilo narodenie nášho druhého dieťaťa. Luciano mal svetlú pleť s blond vlasmi, opak Armanda. Rozprávka. V nedeľu 26. bol pokrstený so svojím otcom Giusem, jeho sesternicou Mariucciou a bratom krstného otca Giuse Antoniom. Opäť som musel zostať doma. Po materskej som odišla z práce, aby som sa mohla venovať dvom krásnym deťom.

1. októbra 1962 Armando s modrou zásterou a taškou na ramene nastúpil do prvej triedy. Zverili sme to s pár slzami pani učiteľke Leopardi.

V tom istom období si starosta Domodossola zavolať Giuse a navrhol mu ubytovanie na druhom poschodí radnice, ktoré zostalo prázdne, keď obecný posol odišiel do dôchodku. O pár dní sme zorganizovali presun. V centre sme mali všetok komfort. Večer, zavreté veľké dvere, sme boli vládcami mesta. Demonštrácie sme mohli pohodlne sledovať z balkóna kancelárie primátora. Z našich okien bolo vidieť masť trhoviska so stárou novou tradíciou.

Luciano medzitým robil prvé kroky: stal sa maskotom zamestnancov City.

Na doplnenie Giuseho platu som chcel vymyslieť prácu. Zatiaľ som obliekala okná, posteľe a vankúše pre priateľov. Slovo dalo slovo a tak som sa stala "pauzou stanov". Giuse sa vo voľnom čase naučil pripravovať montáž garníže a vďaka Bohu sme si mohli užívať pohodlnejší život.

1. októbra 1968 zatiaľ Luciano chodí do školy aj s učiteľkou Luisou Cerri.

čas plynul rýchlo. V lete sme boli s kempingovým stanom na dovolenke po Taliansku. Niekedy až na Sicíliu do môjho rodného

mesta.

V júli 1973 sme kempovali vo Val d'Aosta a ja som začala mať prvé príznaky tehotenstva. 16. februára 1974 si pre Armanda, ktorý mal takmer osemnásť a Luciana, ktorý mal dvanásť rokov, prišla malá sestra Daniela. Bol karnevalový mas a ľudia, ktorí sa pozerali na ružovú stuhu na radničných dverách, si mysleli, že ide o vtip. Farár nám poradil, aby sme na Veľkú noc slávili krst, krstná mama naša priateľka Gianna a krstný otec získaným strýkom Benitom.

Zabudnite na povery, aj ja som sa tentoraz zúčastnil akcie v noci 13. apríla. Na druhý deň bolo v oratóriu sto hostí na oberstvenie.

Daniela tiež vyrástla a my sme už starí. Naše tri deti nám dali 7 vnúčat: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia a Matteo.

Príbeh sa koná. 19. septembra 2015 sme s Giuse oslávili 60 spoločných rokov.

akujeme Bohu, Panne Márii a všetkým, ktorí nás milovali.



Mazza Concetta Maglio, narodená v Novara di Sicilia 18. apríla 1936.

Index

1. Dom otcov	7
2. Z tohto sveta	14
3. Hrajte sa v piesku	24
4. Olej, pavučiny a zlé oko	33
5. Sovy	39
6. Vossia odpusť mi (Starlight)	44
7. Emily	51
8. Let lastovičiek	56
9. Dvere do neba	62
10. Krásna tusa	67
11. Porcelánová tvár	71
12. Fialky	74
13. Nový život	79
14. Naše prvé hniezda	82
15. Vďaka Bohu...	85

